

Till: Kommunstyrelsen
För kännedom: Kommunfullmäktige

Granskning av långsiktig ekonomisk prognos

De förtroendevalda revisorerna har låtit EY genomföra en granskning av kommunens arbete med långsiktig ekonomisk prognos. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens bedömning av den långsiktiga ekonomiska utvecklingen är ändamålsenlig. I uppdraget har också ingått att utarbeta en ekonomisk risk- och väsentlighetsanalys i form av en långsiktig prognos för kommunens finansiella ställning från 2022 till 2031. Denna syftar till att ge underlag för revisorernas planering av kommande granskningsinsatser.

I granskningen konstaterar vi att kommunen har sju mål för god ekonomisk hushållning. Det finns utöver målen inga riktlinjer kopplat till arbetet med god ekonomisk hushållning. Det har inte genomförts samlade analyser i form av prognoser för kommunens samlade ekonomiska utveckling. Kommunstyrelsen tillämpar SKR:s prognosunderlag, pensionskostnadsberäkningar och demografiska prognos för budgetprocessen samt volymberäkningar inom ramen för resursfördelning. Tillämpningen borgar för möjligheten att inom rimlig tid upptäcka och agera utifrån långsiktigt påverkbara händelser. Det finns en beräkningsmodell för ersättning som är kopplad till verksamhetens underliggande volymutveckling. I granskningen framkommer det att kommunen i budget för 2022 överskattade antalet elever och barn i skola och barnomsorg. Detta har inneburit att utbildningsnämndens kostnader överskattats i budget för 2022.

Slutsatsen av analysen samt den revisionella bedömningen av kommunens arbete för långsiktig ekonomisk prognos är att kommunen står inför ekonomiska utmaningar, men att dessa är hanterbara inom ramen för målsättningar, arbetssätt och omvärldsbevakning. Vi noterar särskilt att resultatutvecklingen är beroende av en kontinuerlig inflyttning. Dels för att tillgodose exploateringsvinster, och dels för att säkerställa att intäktsutvecklingen går i takt med kostnadsutvecklingen.

Vi ser att det är en uppenbar ekonomisk risk om kommunens expansion skulle stanna av. Kommunstyrelsen bör därför nogsamt följa den långsiktiga ekonomiska utvecklingen och säkerställa förutsättningarna för en fortsatt expansion.

Mot bakgrund av genomförd granskning och analys rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Nogsamt följa den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i syfte att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas i rätt tid.
- ▶ Säkerställa att de nödvändiga förutsättningarna för kommunens fortsatta expansion kontinuerligt beaktas.

Vi önskar svar från kommunstyrelsen senast 2022-11-15.

För Revisorerna i Upplands-Bro kommun

Roger Gerdin

Thomas Ljunggren

Bilaga: Revisionsrapport nr 2/2022 – Granskning av långsiktig ekonomisk prognos

Granskning av långsiktig ekonomisk prognos

Upplands-Bro kommun

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

1. Bakgrund

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Bakgrund

Sveriges kommuner står inför omfattande demografiska utmaningar de kommande åren. Befolkningstillväxten i riket förväntas öka i en förhållandevis hög takt. Befolkningen förväntas dock inte vara jämnt fördelad mellan olika befolkningsgrupper, och ej heller lika mellan olika kommuner. Det är främst bland äldre, men i viss utsträckning även yngre, som utvecklingen är som högst.

Befolkningstillväxten kommer således att ställa krav på Sveriges kommuner. I takt med att antalet äldre och yngre växer, åldrar som är förhållandevis kostnadsintensiva, står kommunerna inför kravet att tillgodose det ökade behovet av äldreomsorg och skolplatser. Att befolkningsutvecklingen för yrkesverksamma åldrar i jämförelse inte är lika stark innebär att försörjningskvoten kan förväntas öka. Behovet av kommunal verksamhet kommer alltså att öka i en högre takt än skatteintäkterna från en ökad sysselsättning. Detta ställer krav på att tillhandahålla en kostnadseffektiv verksamhet.

Därutöver står Sveriges kommuner inför utmaningar kopplat till det ekonomiska omvärldsläget. Det råder för tillfället stor osäkerhet i den ekonomiska utvecklingen. Den kommunala sektorn uppvisade 2021 omfattande överskott. De positiva resultaten kan bland annat härledas till omfattande statliga ersättningar till följd av pandemin, men även uppgången på de finansiella marknaderna. 2022 har hittills visat en nedåtgående trend. Flera av de riktade bidragen har överförts till de generella utjämningsystemen, och marknaderna har sjunkit i värde. Detta i kombination med en hög inflation och stundande lågkonjunktur riskerar leda till påfrestningar för kommuner.

Revisorerna beslutade av dessa anledningar att granska kommunstyrelsens långsiktiga planering av kommunens ekonomiska förutsättningar, samt låta genomföra en analys av framtidsutsikterna. Detta som en ekonomisk risk- och väsentlighetsanalys.

Syfte och Revisionsfrågor - Granskningen avser budgetåret 2022

Del 1: Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsens bedömning av den långsiktiga ekonomiska utvecklingen är ändamålsenlig.

Del 2: Granskningen omfattar därtill en ekonomisk risk- och väsentlighetsanalys i form av en långsiktig prognos för kommunens finansiella ställning. Analysen sträcker sig från 2022 till 2031.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har det definierats vad god ekonomisk hushållning innebär i Upplands-Bro kommun?
- ▶ Finns adekvata riktlinjer för god ekonomisk hushållning?
- ▶ Har kommunen tillförlitliga metoder för att genomföra prognoser med tillräcklig kvalitet?
- ▶ Säkerställer budgetprocessen att långsiktiga volymförändringar beaktas?
- ▶ Finns en tillräcklig omvärldsbevakning för att upptäcka och agera utifrån externa händelser eller trender som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen?

Den långsiktiga ekonomiska prognosens begränsningar:

- ▶ Prognoser av detta slag ska ses som en ekonomisk risk och väsentlighetsanalys. Detta baserat på grundläggande antaganden om demografisk och ekonomisk utveckling.
- ▶ Den ekonomiska prognosen ger ingen deterministisk bild av framtiden utan ger en uppskattning av hur den ekonomiska situationen kan utvecklas utifrån förväntade demografiska förändringar. Den ska därför utläsas som en riskanalys utifrån förväntade demografiska förändringar.
- ▶ Rådande ekonomiska läge ökar osäkerheten i prognosen.
- ▶ Den ekonomiska prognosen syftar till att ge en övergripande bild av framtiden med utgångspunkt i demografiska förändringar.

Genomförande

Analysen tar sitt avstamp i kommunens egna redovisningar och antaganden om utveckling. I detta avseende har kommunens demografiska prognos en central roll för utvecklingen av kommunens intäkter och kostnader. Nollläget i analysen är baserat på Upplands-Bro kommuns budget för 2022. Därtill beaktar delar av analysen utfall för tidigare år.

Analysen bygger i största möjliga utsträckning på de uppgifter som finns att tillgå från kommunen. Exempelvis bygger analysen på kommunens egna befolkningsprognos. Utöver detta har nyckeltal och data främst inhämtats från Sveriges kommuner och regioner, SCB, Kolada, Socialstyrelsen och Skolverket. I de fall andra källor än kommunen använts för beräkningar har uppgifterna validerats mot kommunens redovisade siffror. Antaganden om intäkts- och kostnadsutveckling har baserats på SKR:s bedömningar enligt cirkulär 22:15 vilket var den senaste vid tillfället för analysen.

Analysen sträcker sig från 2022 till 2031. Det bör återigen betonas att analyser av detta slag ska utläsas som långsiktiga trender och inte som exakta värden. Syftet är att belysa de förväntade ekonomiska effekterna av den demografiska utvecklingen.

Kostnadsberäkningarna tar sitt avstamp i den förväntade demografiska utvecklingen inom de nedbrutna åldersgrupperna som utgör underlaget för kostnaderna. Likaså är intäkterna baserade på den förväntade demografiska utvecklingen. Huvudsakligen avser detta skatteintäkter, inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen. I långsiktiga analyser är det metodologiskt inte ovanligt att basera intäkts- och kostnadsuppräknningar på konjunkturindex baserade rikets förväntade utveckling. Kommunsektorn är dock främst demografikänslig, inte konjunkturkänslig. Av denna anledning grundar sig prognosen i första hand på den demografiska utvecklingen. Konjunkturs- och indexutvecklingar är inkluderade i analysen men justerade för tillämpbarhet gentemot kommunens demografiprognos.

Analysen tar ingen hänsyn till effektiviseringar eller andra förändringar av det kommunala uppdraget. Dagens kostnadsläge, i kombination med demografi och indexering av intäkts- och kostnadsutveckling, ligger till grund för beräkningarna för utvecklingen.

Antaganden och beräkningsgrunder redovisas kontinuerligt i rapporten.

Slutsatserna av analysen tar hänsyn till fullmäktiges finansiella målsättningar.

Kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Övergripande mål och budget 2022 med planering för 2023-2024

Kommunallagen kräver att kommuner anger mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I Upplands-Bro kommun innebär god ekonomisk hushållning att:

- ▶ Det övergripande målet konkretiseras i följande finansiella mål:
 - ▶ Överskottet i Upplands-Bro ska över tiden uppgå till 2 % av verksamhetens nettokostnader. Vid överskott kan medel reserveras till kommunens resultatutjämningsreserv.
 - ▶ Reserverade medel ur resultatutjämningsreserven, som kommunen tidigare avsatt, kan användas för att utjämna konsekvenserna av minskade intäkter över en konjunkturcykel. Upp till 30 % av tidigare reserverade medel kan användas under ett enskilt budgetår.
 - ▶ Kommunens skattesats sänks med 20 öre.
 - ▶ Kommunens ersättningsinvesteringar ska finansieras med egna medel. Endast nyinvesteringar får finansieras med lån,
 - ▶ Befintliga lån som kommunen har omsatts under planperioden.
 - ▶ Upplands-Bro ska vara en kommun som växer. Kommunen ska planera, bygga och underhålla sina anläggningar för långsiktig brukbarhet, minskad miljöbelastning, bibehållen funktion och bibehållet värde under anläggningarnas livslängd.
 - ▶ Målen inom nämndernas verksamhet anger vad som ska uppnås inom givna ekonomiska ramar. Verksamheterna ska hålla sin budget och drivas inom de ekonomiska ramarna som beslutats, kvalitativt, effektivt och med stor kostnadsmedvetenhet.

2. Befolkningsutveckling

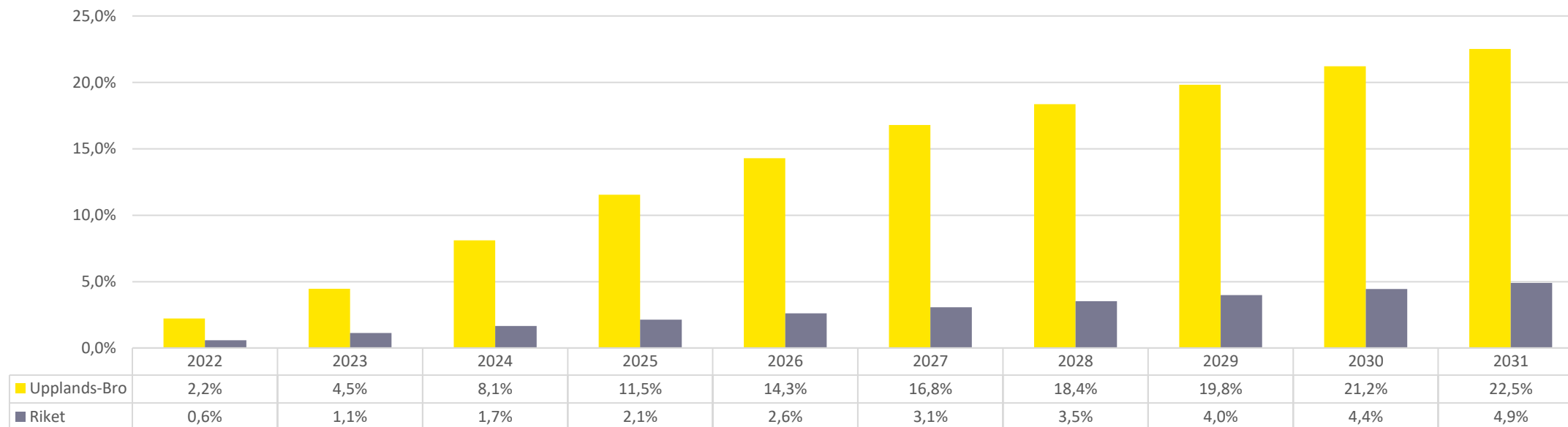
Befolkningsutvecklingen utgör grunden för framskrivningen av kommunens intäcks- och kostnadsutvecklingar. Detta kapitel redogör för befolkningsutvecklingen i kommunen som helhet och genom en funktionell befolkningsindelning. Utvecklingen jämförs med rikets befolkningsutveckling. Dels i jämförande syfte men också för att förhållandet har en påverkan på faktorer så som statliga utjämningsystem.

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Befolkningsutveckling

Hela befolkningen - Utveckling i förhållande till 2021

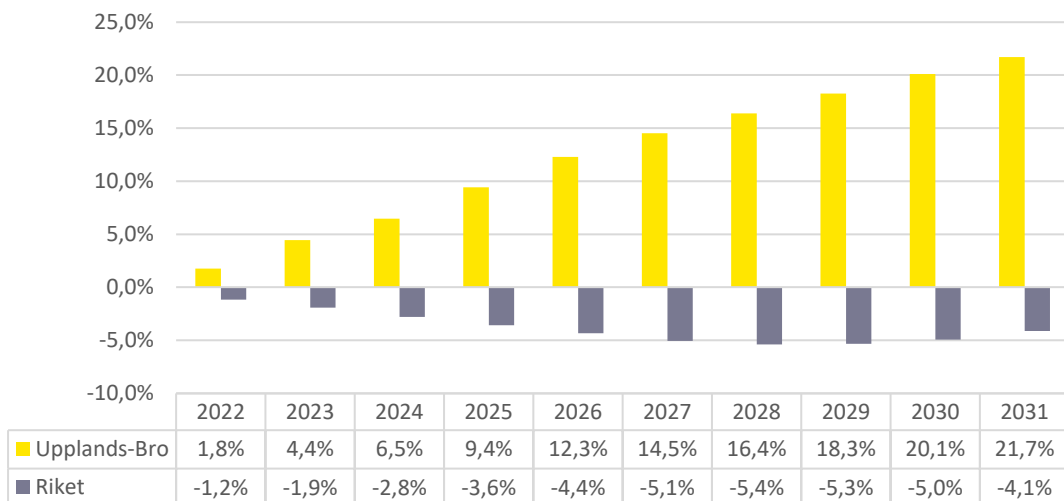
Enligt befolkningsprognosen förväntas befolkningen i Upplands-Bro kommun öka med 22,5 procent fram till 2031, vilket innebär en ökning från 31 082 invånare 2021 till 38 084 år 2031. I diagrammet baseras samtliga procentuella förändringar på 2021 som basår. Kommunens utveckling kan ställas i relation till utvecklingen i riket där befolkningen förväntas öka i en lägre takt. Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos förväntas invånarantalet i riket att öka från strax över 10,4 miljoner år 2021 till 11 miljoner 2031. Detta motsvarar en procentuell ökning på 4,9 procent. Av den demografiska datan framgår bland annat att Upplands-Bro kommun har en relativt ung befolkningsstruktur.

I de nästkommande bilderna redogörs för kommunens befolkningsutveckling inom särskilda åldersgrupper som har en direkt påverkan på intäcks- och kostnadsgrupper.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120")

Förskola, grundskola (ink. F-klass) och gymnasium

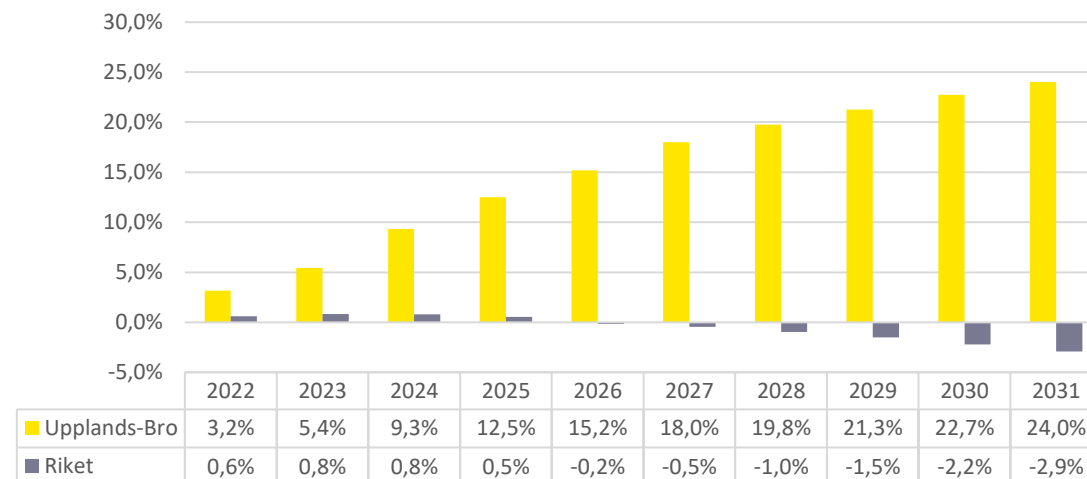
Åldrar 1-5 - Utveckling i förhållande till 2021

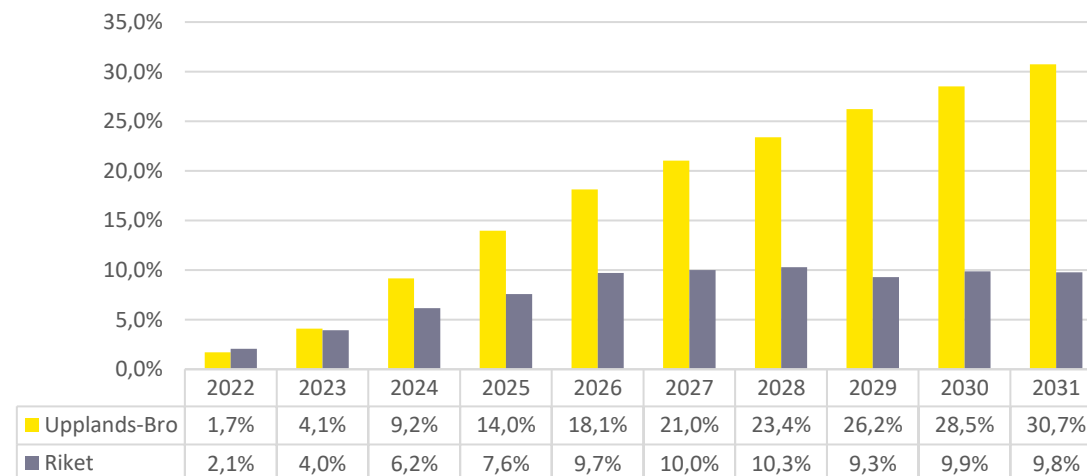
Den demografiska utvecklingen för skolåldrar visar att kommunens tillväxt fram till 2031 är betydligt högre än rikets tillväxt för förskole-, grundskole- och gymnasieålder. Inom förskoleåldrarna 1-5 år väntas befolkningen öka med 21,7 procent fram till 2031. Inom grundskoleåldrarna (6-15 år) förväntas också en högre tillväxttakt än rikets fram till 2031. Ökningen uppgår till 24 procent. Befolkningen i gymnasieåldrarna 16-18 år förväntas öka med 30,7 procent medan det för riket förutspås en ökning på 9,8 procent.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120")

Åldrar 6-15 - Utveckling i förhållande till 2021

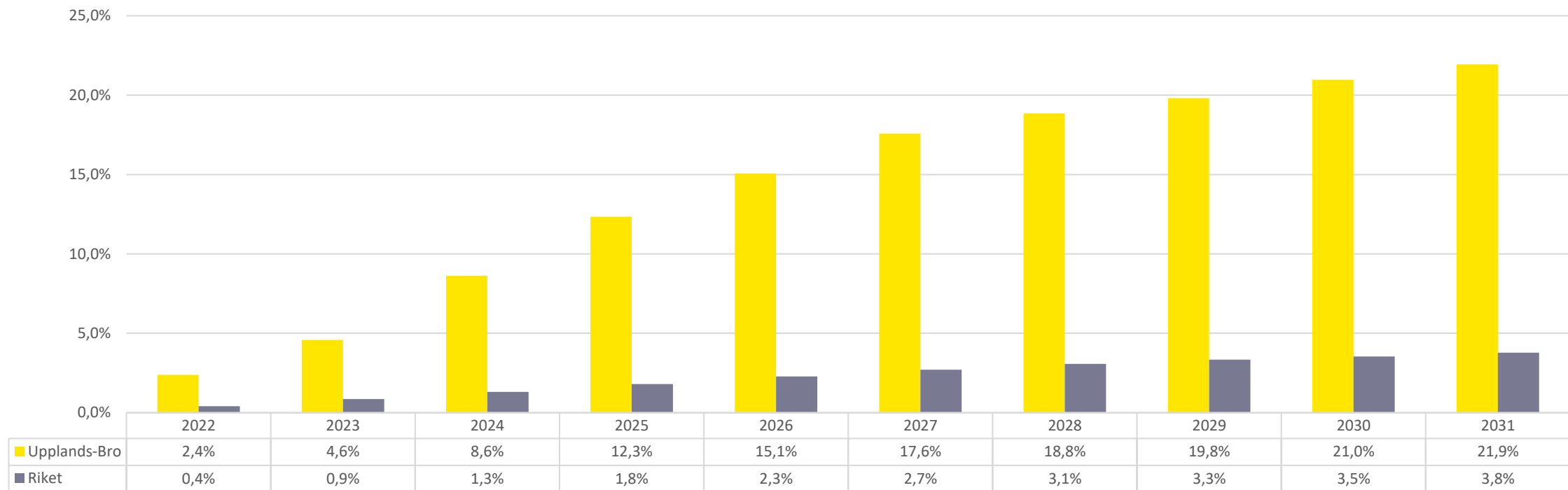

Åldrar 16-18 - Utveckling i förhållande till 2021

Yrkesverksamma åldrar

Åldrar 19-64 - Utveckling i förhållande till 2021

Grafen visar befolkningsutvecklingen för åldrarna 19-64 år. Detta är de åldrar då invånare förväntas vara yrkesverksamma och generera skatteintäkter från förvärsarbete. Det går att utläsa från diagrammet att kommunens befolkningsutveckling inom detta åldersspann är betydligt högre än för rikets som helhet för hela tidsperioden. Antalet invånare i yrkesverksam ålder förväntas öka inom kommunen med ca 21,9 procent till 2031 vilket kan jämföras med rikets tillväxt på 3,8 procent. Dessa ålderskategorier är viktiga för kommunens kostnadssammansättning. Trots att uteblivna skatteintäkter kompenseras av inkomstutjämnningen är också invånare i yrkesverksamma åldrar vanligtvis mindre kostnadsdrivande för kommunen.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120")

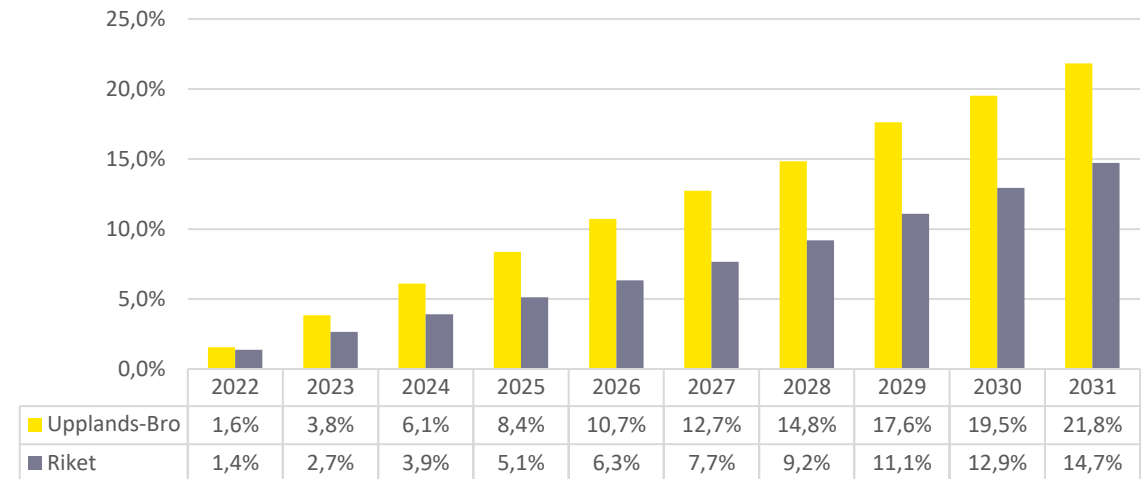
Äldre

Antalet äldre i kommunen är i diagrammen uppdelat i två grafer: 65 år och uppåt samt 80 år och uppåt. Den demografiska gruppen 65-79 definieras som "äldre" och den andra gruppen brukar benämnas som "äldre äldre". Grupperna i dessa diagram är däremot inte åldersmässigt separerade utan är överlappande. Anledningen till valet av indelning är att behovet av kommunala tjänster skiljer sig markant åt från åldrarna 65-79 och 80-w. I syfte att genomföra goda approximationer av kostnadsutvecklingar är dessa därför intressanta att observera såväl särskilda som överlappande. "W" är benämningen för det okända året en kommunmedlem dör.

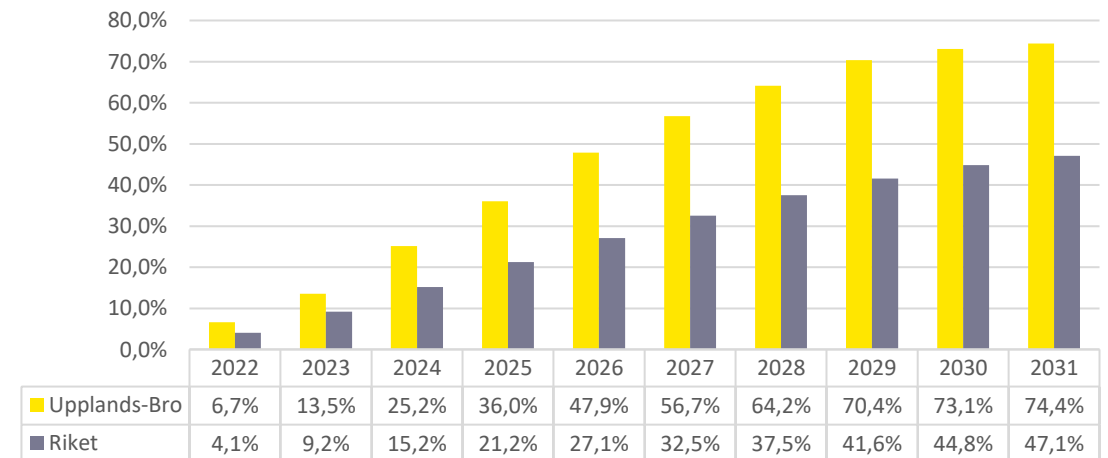
Antalet äldre inom kommunen förväntas öka i högre takt än i riket i stort. Antalet 65-w förväntas öka med 21,8 procent. På riksnivå förväntas en ökning på 14,7 procent fram till år 2031. Tillväxten i antalet "äldre äldre" uppgår till ca 74,4 procent, vilket är högre än rikets tillväxt i den åldersgruppen som ligger på 47,1 procent. Det bör noteras att denna ökning, för såväl kommunen som för riket, är förhållandevis markant. Ökningen har sin naturliga förklaring i den höga andel födda under 1940-talet. En stor andel av dessa kommer under de kommande 10 åren att uppnå minst 80 års ålder.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120")

Åldrar 65-w - Utveckling i förhållande till 2021

Åldrar 80-w - Utveckling i förhållande till 2021

Särskilt- samt ordinärt boende (hemtjänst)

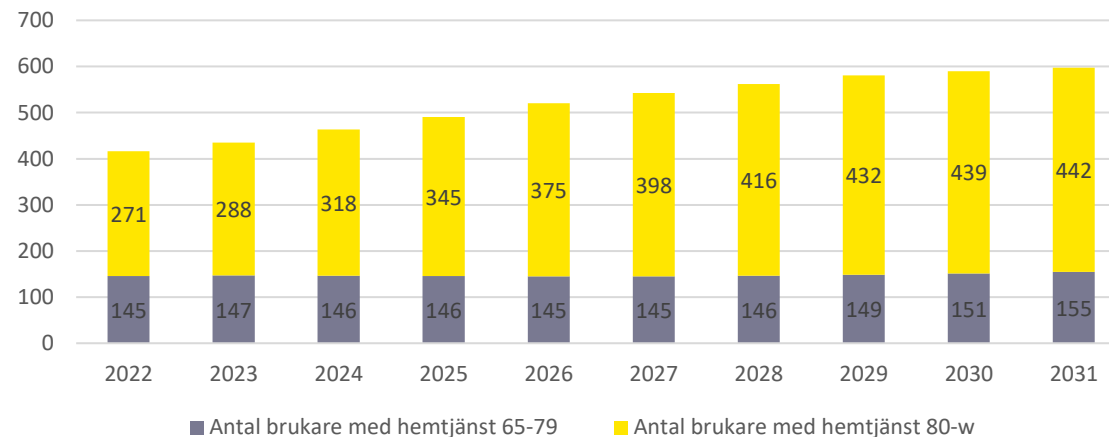
I takt med att antalet äldre blir fler i kommunen kommer också behovet av insatser inom hemtjänst samt platser på särskilda boenden att öka. Antalet äldre med behov av insatser i ordinärt respektive särskilt boende är baserat på den demografiska utvecklingen och nyckeltal för andelen inom respektive åldersgrupp som har insatser.

Förhållandet mellan antalet brukare med hemtjänstinsatser alternativt i särskilt boende och antalet äldre är statistiskt över tidsspannet. Det är svårt att korrekt göra andra antaganden. Det är troligt att behovet av hemtjänst och platser på särskilt boende kommer att senareläggas åldersmässigt allteftersom förblir förhållandevis friska längre. I denna aspekt ska dock också vägas in att den förväntade livslängden väntas öka. Det är ett antagande i analysen att kostnadsutvecklingen inte kommer att påverkas nämnvärt av dessa två aspekter.

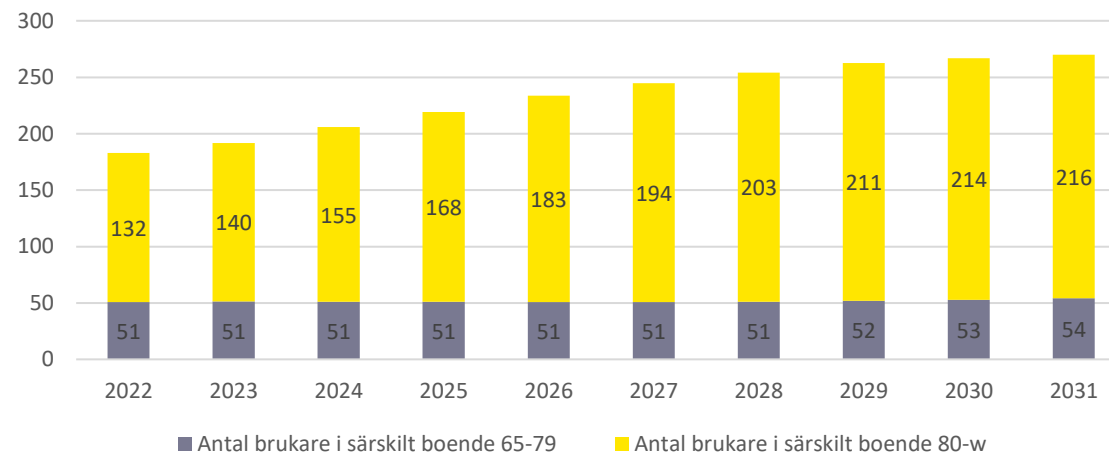
Antalet äldre (65-w) med behov av hemtjänstinsatser förväntas öka från 416 i dagsläget till 597 år 2031. Motsvarande förväntas behovet av platser på särskilt boende förväntas öka från 183 till 270. Ytterligare ca 87 platser kan således komma att krävas i särskilt boende.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, Socialstyrelsens databas 2021)

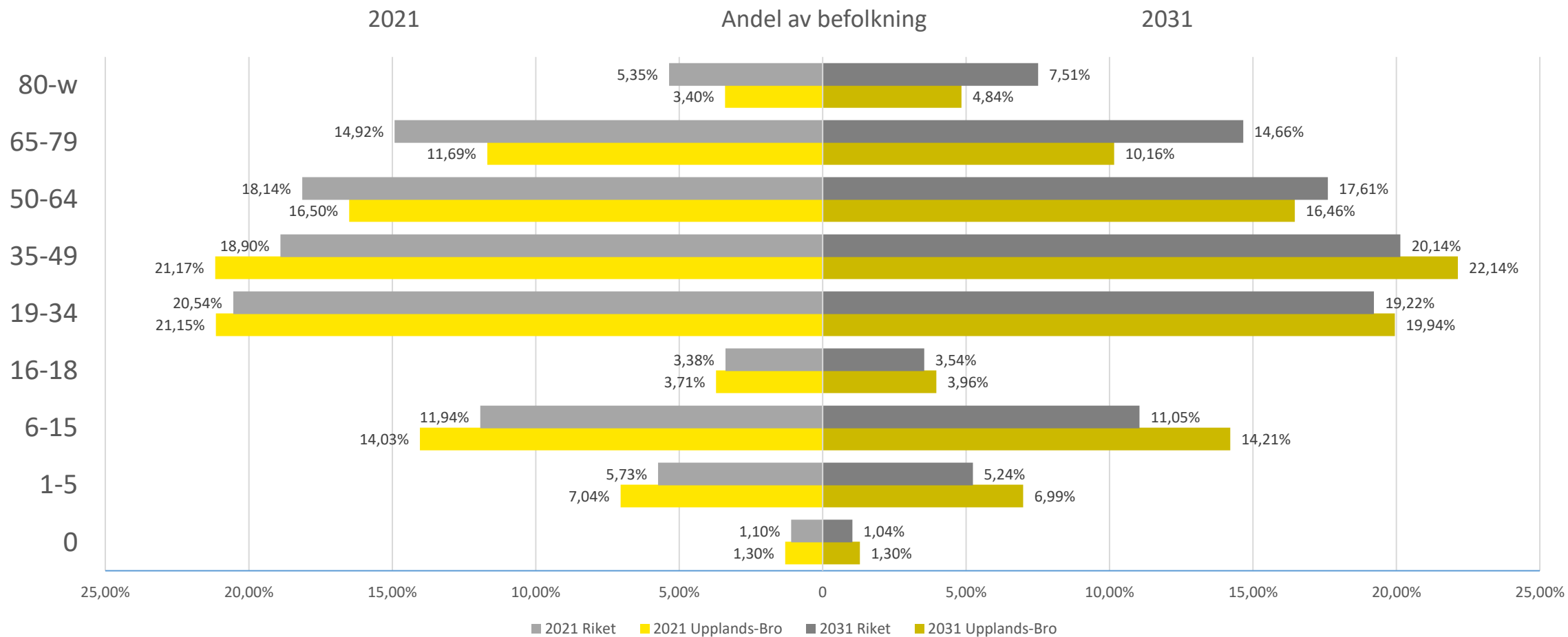
Antal brukare med hemtjänst

Antal brukare i särskilt boende

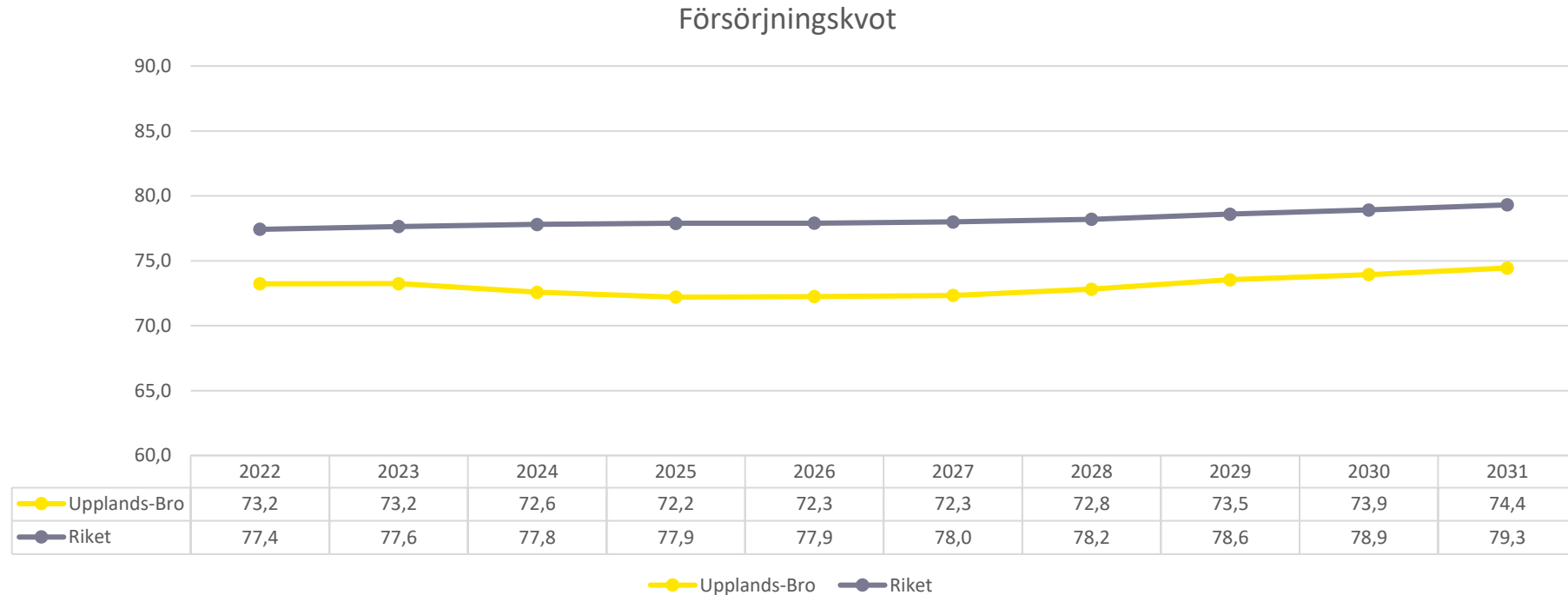

Befolkningsstruktur

Diagrammet påvisar hur stor andel av befolkningen som respektive åldersgrupp utgör. Den vänstra sidan av diagrammet påvisar strukturen 2021 för Upplands-Bro kommun (gult) och riket (grått). Befolkningssammansättningen utgår från 2021 då det är det senast kända året för vilket vi vet exakt hur många invånare som fanns i kommunen. På högra sidan av diagrammet visas den förväntade sammansättningen 2031.

Kommunens försörjningskvot i förhållande till rikets

Försörjningskvoten utgörs av antalet invånare i kommunen som är 19 år eller yngre och 65 år eller äldre dividerat med antalet invånare mellan åldrarna 20 - 64 multiplicerat med 100. Försörjningskvoten tydliggör hur många invånare, utöver sig själva, som en förvärvsarbetare procentuellt måste försörja. En ökad försörjningskvot innebär alltså att antalet äldre än 64 år respektive yngre än 20 år ökar i en snabbare takt än de i förvärvsarbetande åldrar (mellan 20 och 64 år). Av diagrammet framgår att Upplands-Bro kommun i dagsläget har en lägre försörjningskvot än riket som helhet. Kommunens försörjningskvot uppgår till 73,2 och riksgenomsnittet är 77,4. Fram till 2031 förväntas skillnaden ligga relativt konstant. Upplands-Bro kommuns försörjningskvot ökar till 74,4 och rikets ökar till 79,3. Anledningen till att rikets försörjningskvot ökar är att andelen äldre och yngre växer i en snabbare takt än den för invånare i yrkesverksam ålder. Upplands-Bro kommun förväntas se en likande utveckling. Dock minskar försörjningskvoten initialt till följd av en stark tillväxt i förvärvsarbetande åldrar.

3. Skatteintäkter och utjämningsystem

I följande kapitel redogörs för kommunens huvudsakliga intäktskällor. Detta omfattar främst skatteintäkter och de statliga utjämningsystem vars syfte är att säkerställa att du som invånare ska kunna förvänta dig samma grad av kommunal service oavsett var i landet du bor.

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Skatteintäkter, utjämningsystem och avgifter

- ▶ Skatteintäkter
- ▶ Utjämningsystem
 - ▶ Inkomstutjämnings - Staten garanterar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften - Upplands-Bro kommun uppgick 2022 till ca 94 procent av rikets skattekraft, vilket betyder att inkomstutjämnings kompenserar skatteunderlaget med ca 21 procentenheter.
 - ▶ Kostnadsutjämnings / Standardkostnads - Kostnad som kommunen skulle ha om verksamheten bedrevs till en genomsnittlig kostnadsnivå i förhållande till de egna strukturella faktorerna. SKR förutspår att kommunen erhåller ca 120,5 miljoner kronor 2022.
 - ▶ LSS-utjämnings - Bygger på likartade förutsättningar som kostnadsutjämnings. Upplands-Bro förväntas 2022 betala in ca 18 miljoner kronor.
 - ▶ Regleringspost - Intäkt eller kostnad beroende på utfallet av utjämningsystemen i förhållande till den budgeterade nivån. År 2022 beräknas posten bli ett bidrag på 85 miljoner kronor.
- ▶ Intäkter från avgifter ingår till övervägande del som nettokostnaderna i analysen av anledningen att avgiftsintäkterna vanligtvis inte täcker kommunens samtliga kostnader för tjänsten den avser.

Skatteintäktsutveckling

Skatteintäkterna beräknas mot bakgrund av den demografiska utvecklingen uppgå till ca 1,4 mdr kronor 2022.

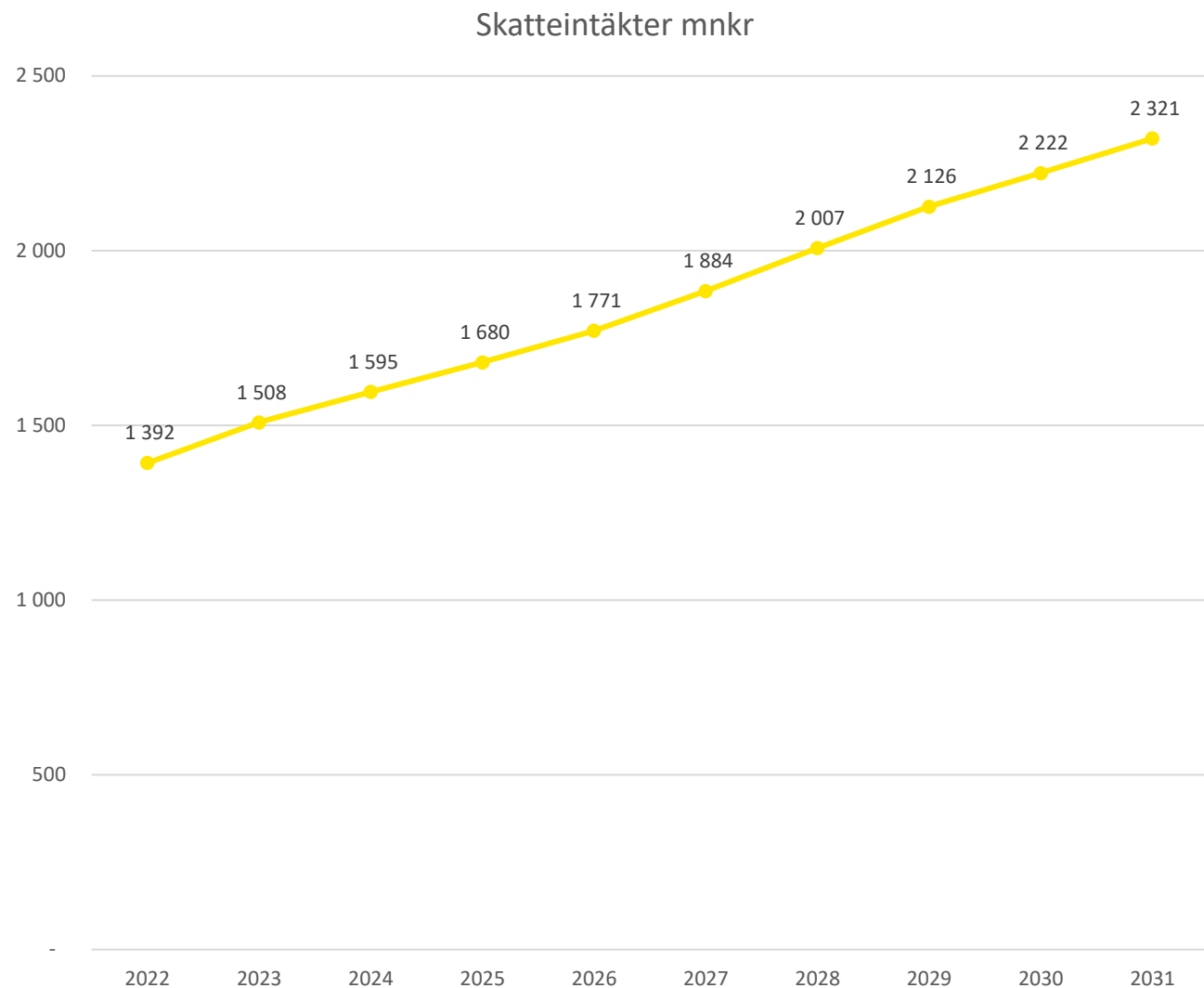
Den demografiska utvecklingen baseras på åldrarna 19-w. Åldersintervallet utgörs av de inkomstgrundande åldrarna för förvärvsarbete, pensioner, sjuklöneersättning med mera.

Beräkningen av skatteutvecklingen baseras på befolkningsutvecklingen samt SKR:s prognos för skatteunderlagsutveckling.

Akkumulerat förväntas skatteintäkterna öka med ca 67 procent över perioden.

Kommunens skatteintäkter förväntas i reella tal öka med ca 930 miljoner kronor till 2031. Skatteintäkterna förväntas 2031 uppgå till ca 2,3 miljarder kronor.

(källa: SKR Cirkulär 22:15, årsredovisning 2021 samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

Inkomstutjämnning

Inkomstutjämnningen garanterar Sveriges kommuner ett skatteunderlag motsvarande 115 procent av medelskattekräften i riket. Det innebär att staten kompenserar mellanskillnaden mellan kommunens skattekraft och 115 procent av den genomsnittliga skattekräften för samtliga svenska kommuner. Kompensationen baseras på 95 procent av den genomsnittliga skattesatsen i riket.

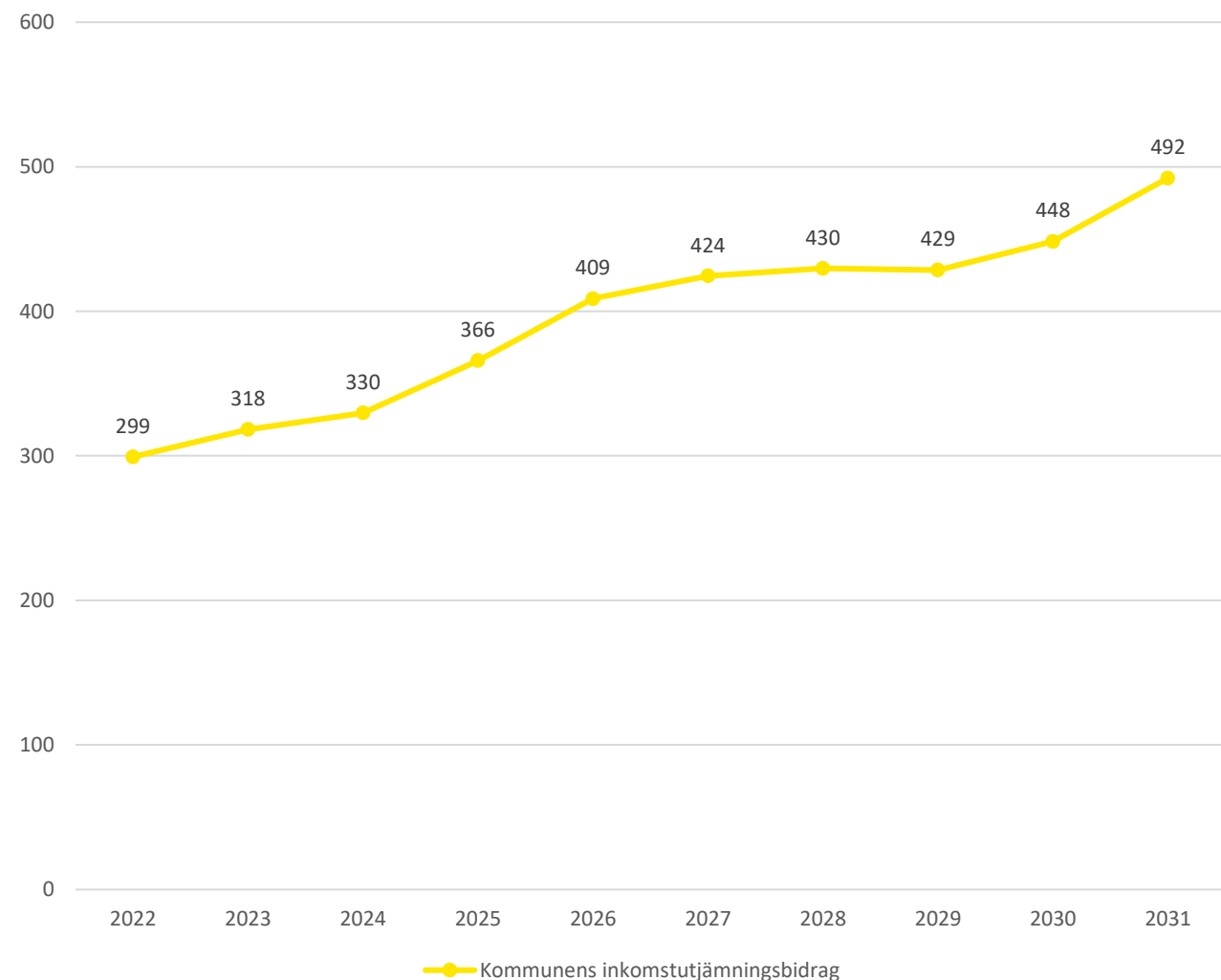
Skattekräften i Upplands-Bros uppgick 2022 till 94,3 procent av rikssnittet. Enligt SKR förväntas skattekräften öka något fram till 2031 då den uppgår till 95,4 procent av rikets.

Beräkningen av inkomstutjämnningen följer SCB:s beräkningsgrund för fastställandet av inkomstutjämnningen.

Till grund för beräkningen av inkomstutjämnningen tas hänsyn till kommunens demografiska utjämnning, skattekraft, utveckling av medelskattekräften enligt SKR:s prognoser samt länsvis skattesats.

Enligt framskrivningen beräknas inkomstutjämnningen för 2022 uppgå till ca 299 miljoner kronor. Intäkterna från inkomstutjämnningen beräknas uppgå till 492 miljoner kronor 2031.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120", SKR cirkulär 22:15)

Kostnadsutjämning

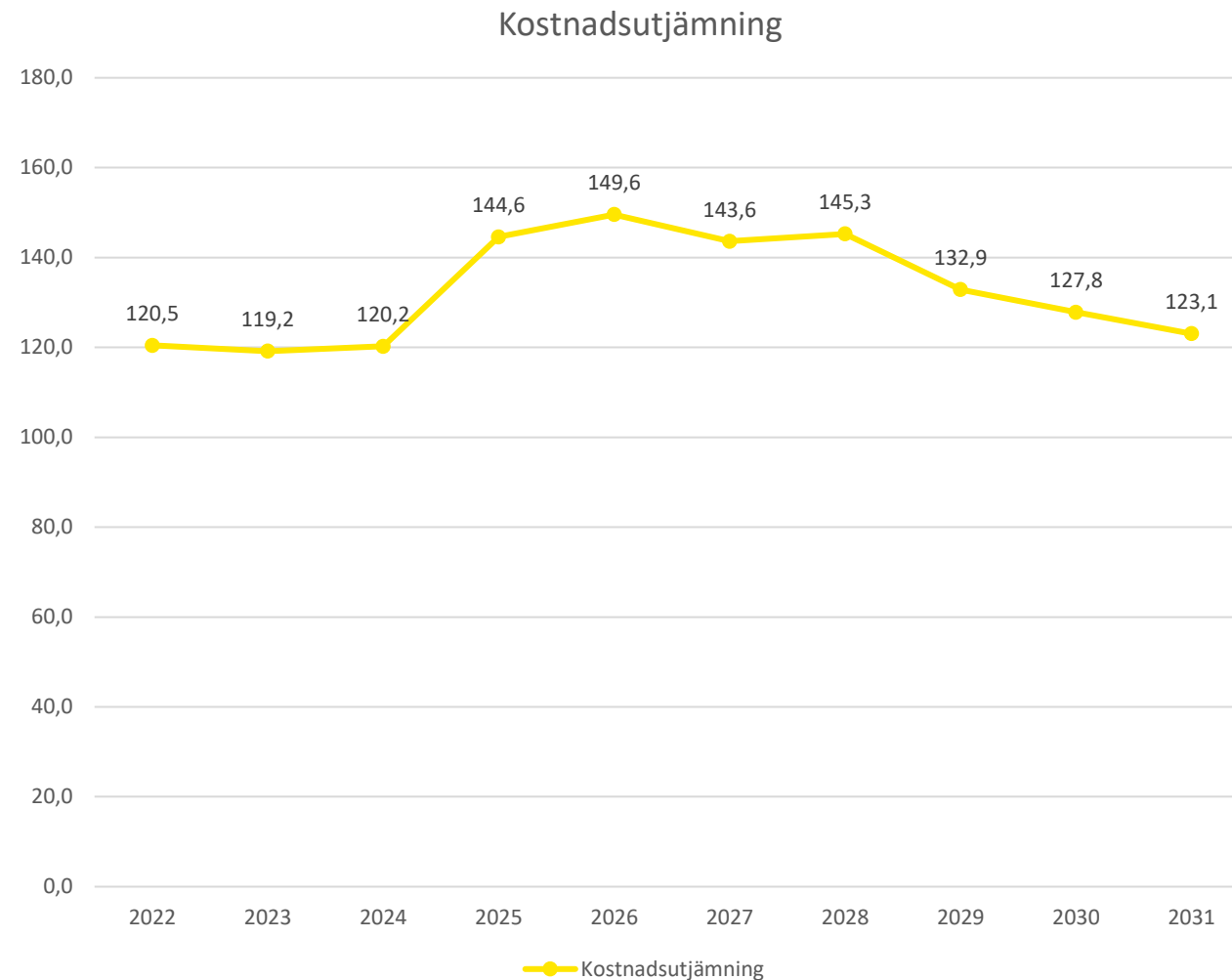
Kostnadsutjämnings syfte är att utjämna skillnader i kommuners förutsättningar att bedriva kommunal verksamhet. Kommuner med en gynnsam befolkningsstruktur betalar en kostnadsutjämningsavgift och vice versa. Kostnadsutjämnings är således ett nollsummespel.

Underlaget för analysen bygger på den demografiska framskrivningen i kommunen och riket samt den beräknade standardkostnaden genom SKR:s beräkningsunderlag. Beräkningen av kostnadsutjämningsavgiften är uppskattad i beräkningsmodellen baserad på de demografiska förändringarna, huvudsakligen inom skola, äldreomsorg samt befolkningsförändring.

Beräkningen av kostnadsutjämnings är svårbedömd. Anledningen är att en initierad bedömning skulle kräva kunskap om den förväntade utvecklingen av befolkningsstruktur i samtliga svenska kommuner.

Upplands-Bro beräknas 2022 erhålla ca 120,5 miljoner kronor i kostnadsutjämningsbidrag. År 2031 förväntas bidraget uppgå till 123,1 miljoner kronor. Som högst förväntas kommunen erhålla närmre 149,6 miljoner kronor (2026).

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120", SCB:s beräkningsunderlag för 2021 och 2022, SKR cirkulär 22:15)

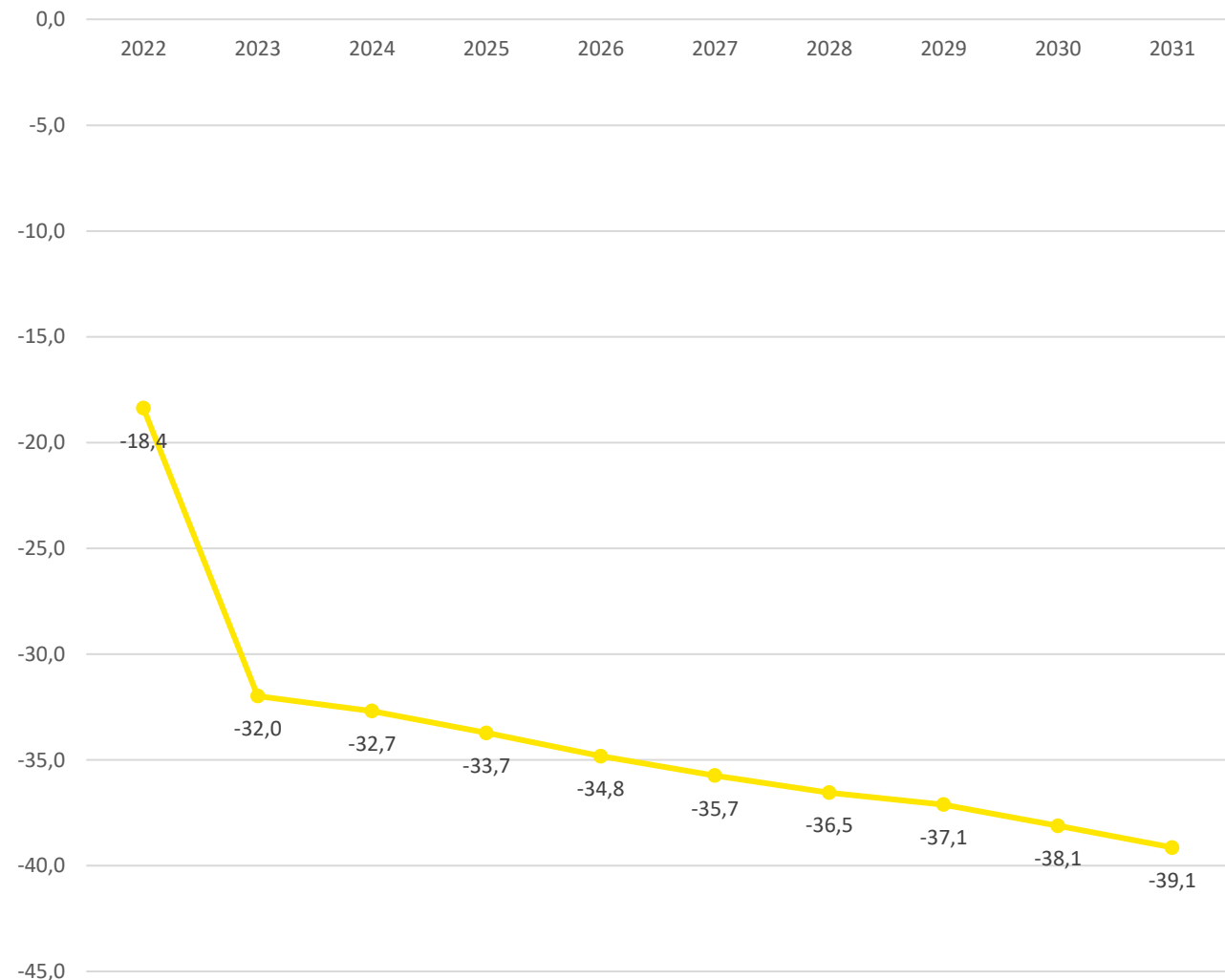
LSS-utjämning

LSS-utjämningsystemet fungerar i det stora hela på samma sätt som kostnadsutjämningsystemet. Båda systemen är nollsummespel. Omfattningen av inbetalda avgifter motsvarar utbetalda bidrag.

Den stora skillnaden mot kostnadsutjämningen är, något förenklat, att LSS-utjämningen baseras på omfattningen av beslutade LSS-insatser. Standardkostnaden som insatserna beräknas mot baseras på 10 olika LSS-insatser som viktas med riksgenomsnittlig kostnad per insats. Detta innebär att kostnader och intäkter inom ramen för LSS-utjämningen är svåra att förutsäga. Kostnader för LSS-insatser kan förändras förhållandevis hastigt beroende på antalet insatser som beslutas inom kommunen.

Det är av denna anledning svårt att genomföra långsiktiga prognoser av LSS-utjämningen. I diagrammet förväntas kostnaderna för LSS-utjämningen öka med ca 13,6 miljoner kronor mellan 2022-23. Därefter beräknas kommunens avgift fortsatt växa i en långsammare takt fram till 2031 i takt med kostnadsutvecklingen.

Detta är dock, av ovan nämnd anledning, en osäker utveckling.

(källa: SKR Cirkulär 22:15)

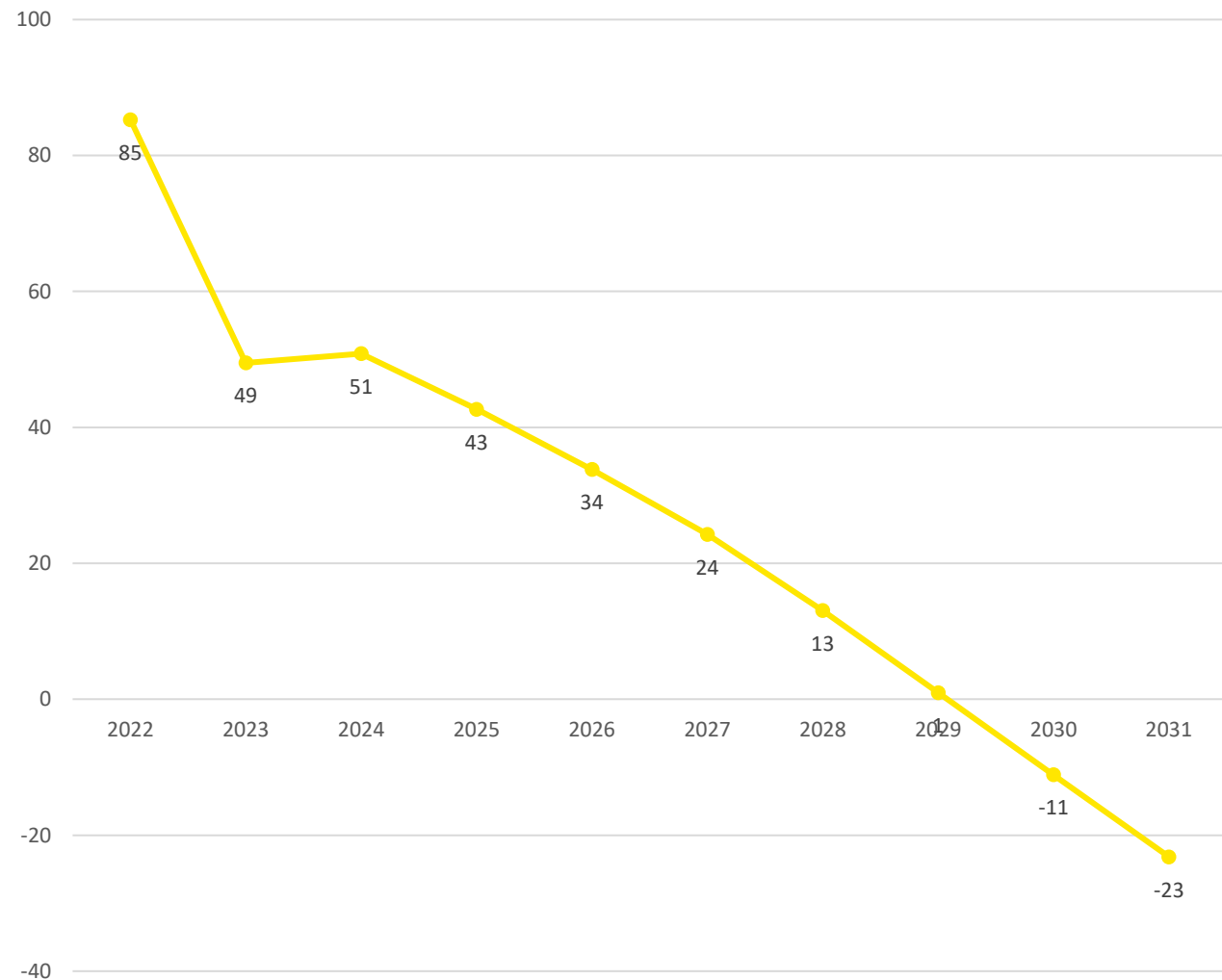
Regleringsposten

Syftet med regleringsposten är att säkerställa riksdagens budgeterade tak för inkomstutjämningsystemet. Regleringsposten kan innebära såväl en kostnad som en intäkt för kommunerna beroende på hur stort utfallet av statens kostnader i förhållande till budget blir. Bidraget alternativt kostnaden beräknas genom att dividera över-/underskottet av budgeten med antalet invånare i Sverige. Respektive kommun får sedan ett bidrag alternativt en kostnad baserat på antalet invånare i kommunen.

Den pågående pandemin har inneburit en omfattande effekt på regleringsposten. För 2020 har statens stödinsatser främst fördelats till kommuner genom riktade statsbidrag. För 2022 och framåt har majoriteten av dessa statliga stöd fördelas ut genom utjämnings-systemet vilket får effekt på regleringsposten. Att bidraget minskar från år till år beror på att riksdagen årligen beslutar om taket. Värdesäkras belopp i utjämningsystemet kommer ersättningen i regleringsposten att vara förhållandevis stabil. Det är i dagsläget oklart om riksdagen långsiktigt kommer att verka för att värdesäkra inkomstutjämnings då ersättningarna för tillfället är på rekordhöga nivåer.

Kommunens intäkter uppgår till 85 miljoner kronor för 2022. Detta väntas stadigt minska över tid. 2030 förväntas bidraget övergå till en avgift.

Det finns flera osäkerhetsfaktorer för beräkningen. I och med att regleringsposten har som syfte att reglera ett förväntat över-/underskott i utjämningsystemet kommer dessa intäkter påverkas av statens beslut om tillskott till systemet. Om riksdagen beslutar att justera taket kommer detta ge en effekt på regleringsposten. Detta beaktas inte inom ramen för analysen.

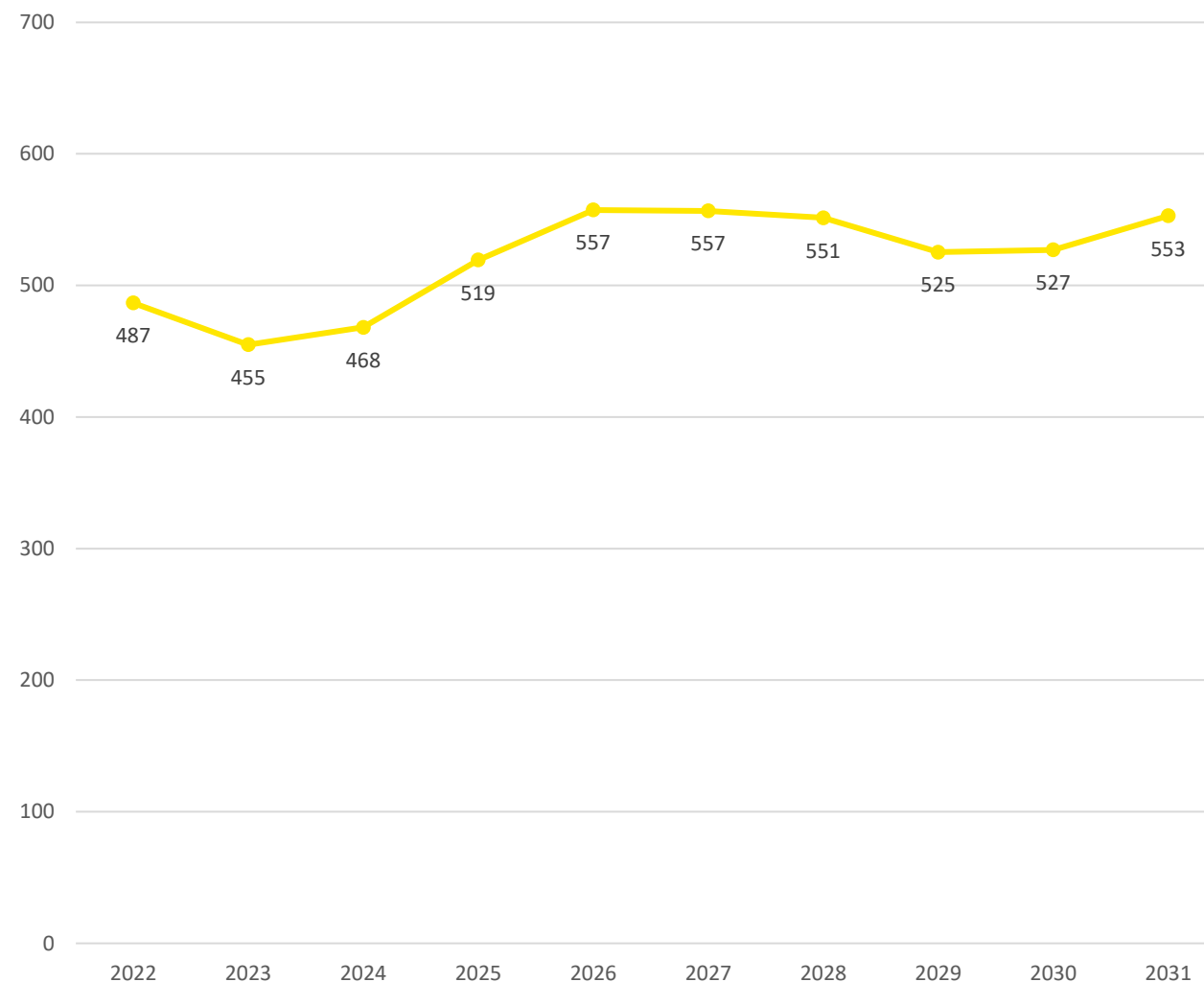
(Källa: SKR cirkulär 22:15 samt kommunens befolkningsprognos)

Resultat av utjämningsystemet

Resultatet för utjämningsystemen illustreras i diagrammet till höger. Detta omfattar intäkterna från inkomstutjämnings-systemet, kostnadsutjämningsystemet, LSS-utjämnings-systemet samt regleringsbidraget.

Utöver dessa tre utjämningsystem kan kommuner ges strukturbidrag. Detta omfattar ersättning för näringslivs- och sysselsättningsåtgärder samt ersättning för ett svagt befolkningsunderlag. Upplands-Bro kommun beräknas inte erhålla strukturbidrag.

Sammantaget förväntas intäkterna från utjämningsystemen uppgå till ca 487 miljoner kronor under 2022. Dessa intäkter förväntas öka fram till 2031 till ca 553 miljoner kronor.

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031, SCB rapport "Folkmängd efter inrikes/utrikes född, ålder och kön. År 2022-2120", SKR cirkulär 22:15 samt SCB:s beräkningsunderlag för utjämningsystemen)

4. Kostnadsutveckling

I följande kapitel redogörs för kostnadsutvecklingarna för kommunen. Analysen fokuserar på kommunens betydande kostnadsmassor som kan kopplas till den demografiska utvecklingen eller på annat sätt kan förväntas agera förutsägbart baserat på antaganden om kommunens ekonomiska utveckling.

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Kostnadsutveckling Förskola (ålder 1-5 år)

Enligt den demografiska prognosen kommer antalet barn i förskoleåldrar att öka med 21,7 procent fram till 2031.

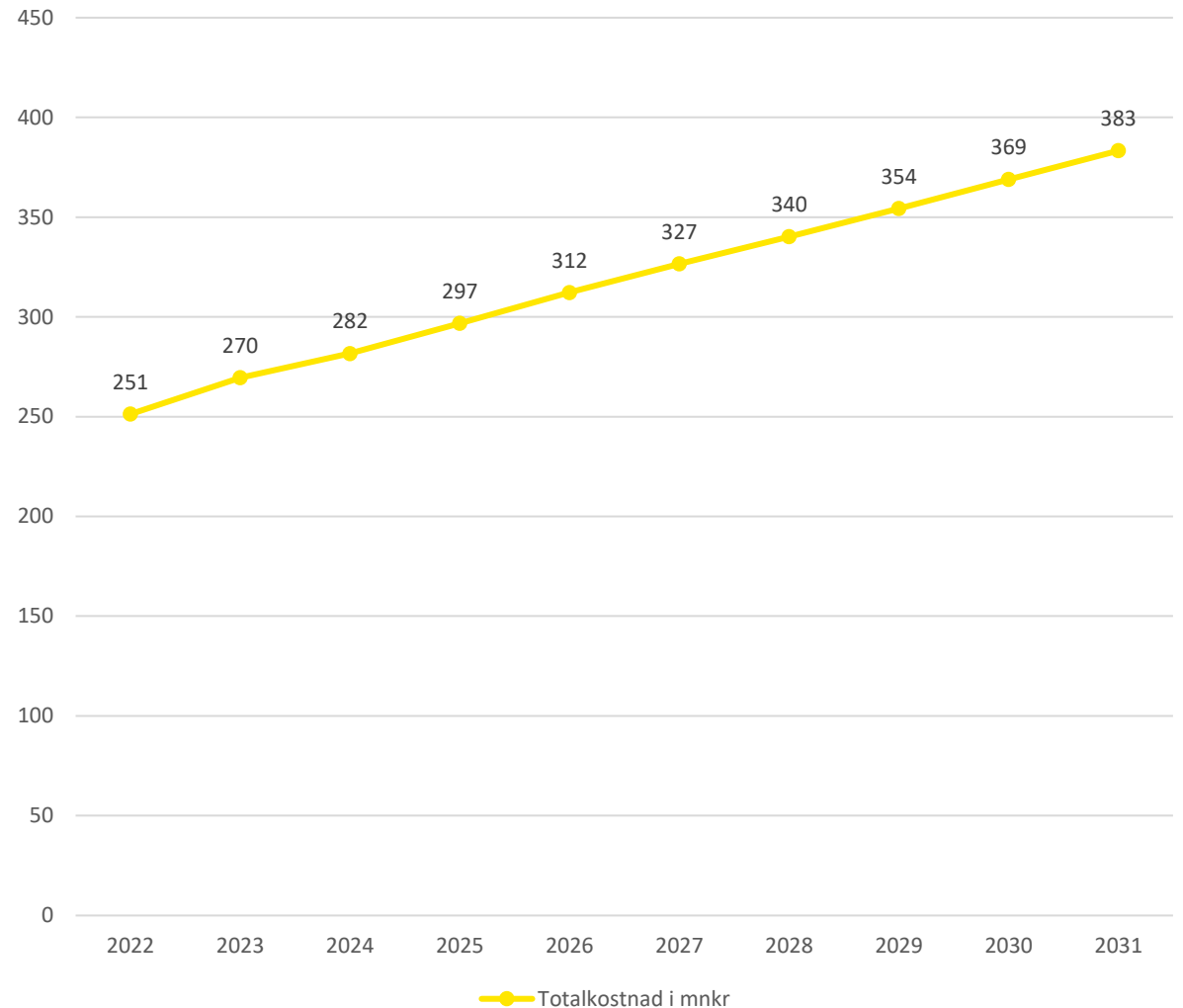
Beräkningen av kostnadsutvecklingen inom förskola baseras på utdrag från Skolverkets statistik (genom Kolada) samt kommunens befolkningsprognos. Nettokostnaden per barn inom förskolan uppgick 2021 till 131 070 kronor. För demografin har hänsyn tagits till att 84 procent av barn mellan 1-5 år går i förskola.

2022 förväntas kostnaderna för kommunens förskoleverksamhet att uppgå till ca 251 miljoner kronor. Dessa kostnader förväntas öka med ca 132 miljoner kronor fram till 2031. Kostnaderna förväntas då uppgå till ca 383 miljoner kronor. Det är en ökning på ca 52,6 procent.

I följande bilder redovisas en jämförelse med snittet för Stockholms läns kommuner samt ovägt medel för samtliga svenska kommuner.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Nettokostnad kr/inskrivet barn	131 070 kr	133 519 kr	140 676 kr

(Källa: Kolada och Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

Kostnadsutveckling Förskoleklass (ålder 6 år)

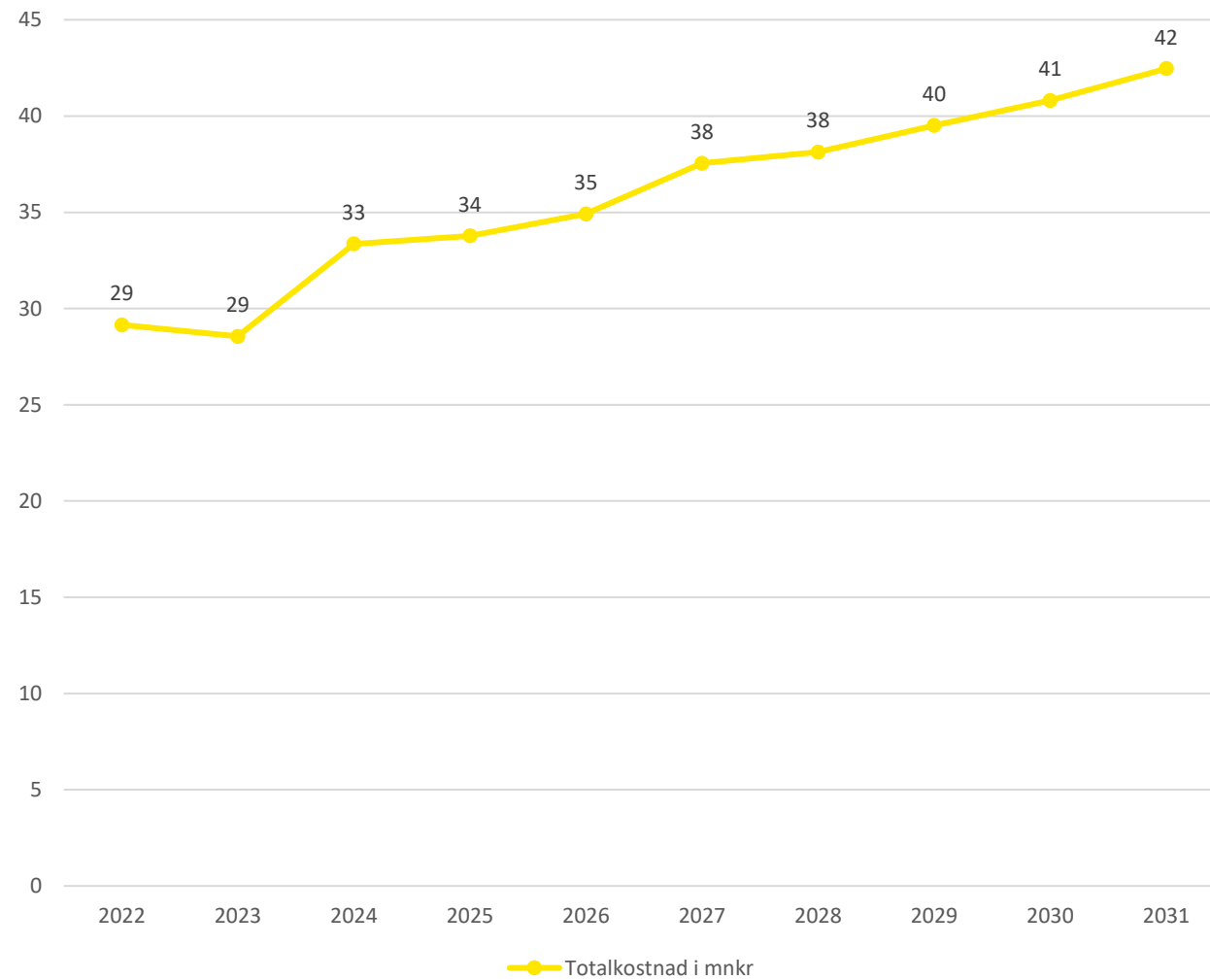
Beräkningen grundar sig på kostnaden per elev i förskoleklass enligt Skolverkets statistik (utdrag från Kolada). Kostnaden uppgick till 59 288 kronor per elev 2021.

Antalet barn i kommunen i sex års ålder förväntas enligt kommunens befolkningsprognos att öka fram till 2031.

2022 förväntas kostnaderna uppgå till 29 miljoner kronor. 2031 förväntas dessa kostnader ha ökat med 13 miljoner kronor till 42 miljoner kronor. Ökningen motsvarar ca 46 procent.

Kostnaderna är förhållandevis låga i och med att det är en ettårskull som går i förskoleklass. Detta innebär också att variationer i enskilda årskullar spelar stor roll för den totala kostnaden. År 2024 är årskullen noterbart större än åren innan och marginellt större än omedelbart efter som exempel.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Kostnad fsk-klass kr/elev	59 288 kr	62 533 kr	71 511 kr

(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

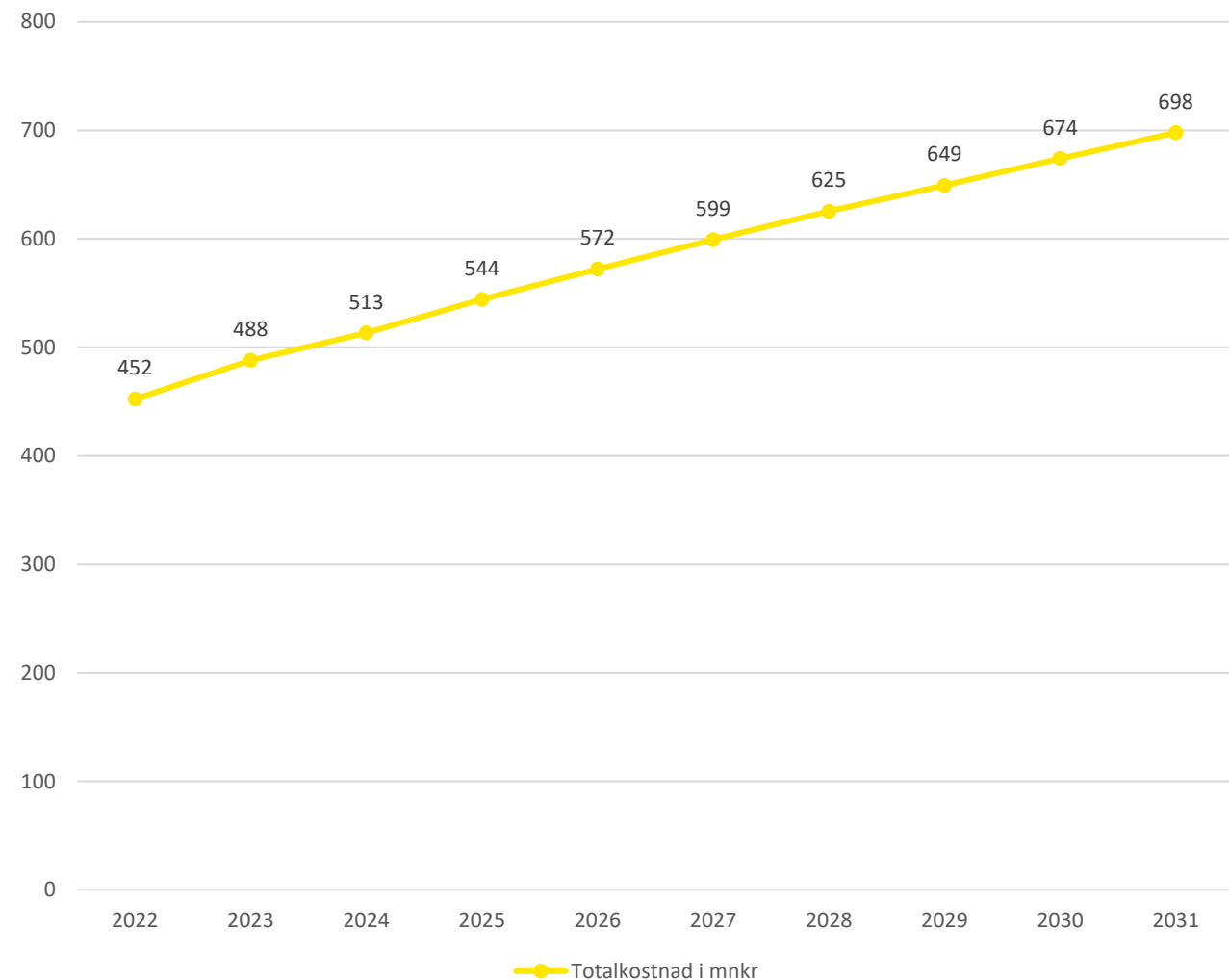
Kostnadsutveckling Grundskola (ålder 7-15 år)

Beräkningen av kostnader inom grundskolan utgår från nettokostnaden per elev enligt Kolada. Kostnaden för en elev i grundskolan uppgick 2021 till 110 054 kronor. Det har inte gjorts en indelning i kostnader för låg-, mellan- respektive högstadium.

Kostnaden inom grundskoleåldrarna förväntas öka över perioden. Underlaget förväntas dock öka kontinuerligt över hela perioden.

Kostnaderna 2022 förväntas uppgå till ca 452 miljoner kronor och öka fram till 2031 med ca 246 miljoner kronor till ca 698 miljoner kronor.

Kostnaderna förväntas totalt öka med ca 54 procent.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Nettokostnad 1-9 kr/elev barn	110 054 kr	109 619 kr	116 153 kr

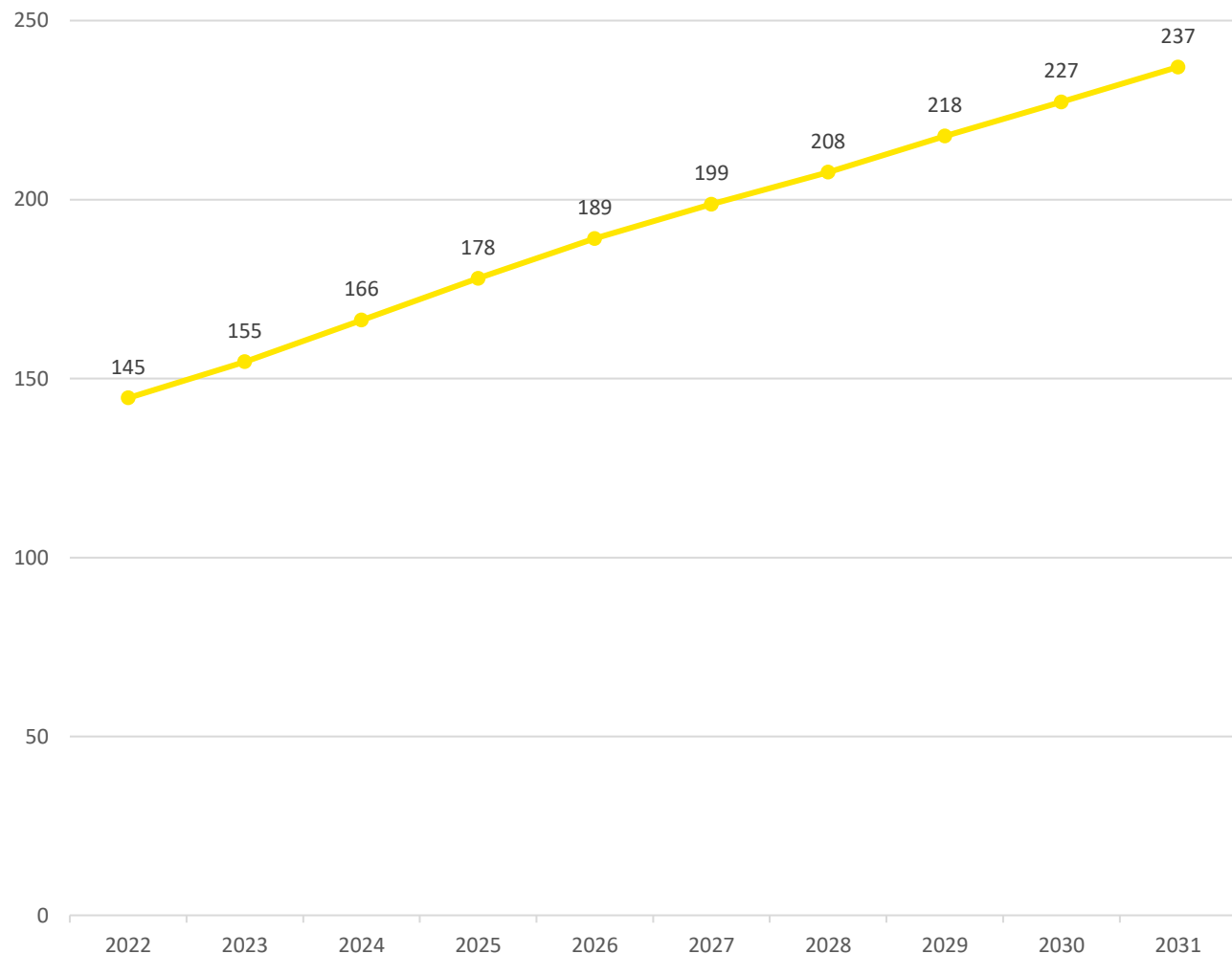
(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

Kostnadsutveckling Gymnasieskola (ålder 16-18 år)

Enligt kommunens prognos för antalet 16-18-åringar förväntas antalet elever öka med ca 31 procent från 2021 fram till 2031. Vid dessa åldrar går elever i gymnasieskola. Kostnader för gymnasieskola grundar sig inte enbart på kommunens kostnader utan även för kostnader som kommunen betalar i interkommunal ersättning och skolpeng. Kommunen har således inte fullt ut kontroll över hur kostnaderna kommer att utvecklas över tid. Kostnaderna baseras på en prislista som utarbetas inom länet.

Kostnaderna för gymnasieskolan förväntas 2022 uppgå till 145 miljoner kronor. Dessa förväntas öka med ca 92 miljoner kronor till totalt 237 miljoner kronor år 2031.

Kostnaderna förväntas öka med ca 63 procent mellan 2022 och 2031.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Kostnad gymnasieskola kr/elev	120 461 kr	114 285 kr	140 717 kr

(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

Kostnadsutveckling LSS och SFB

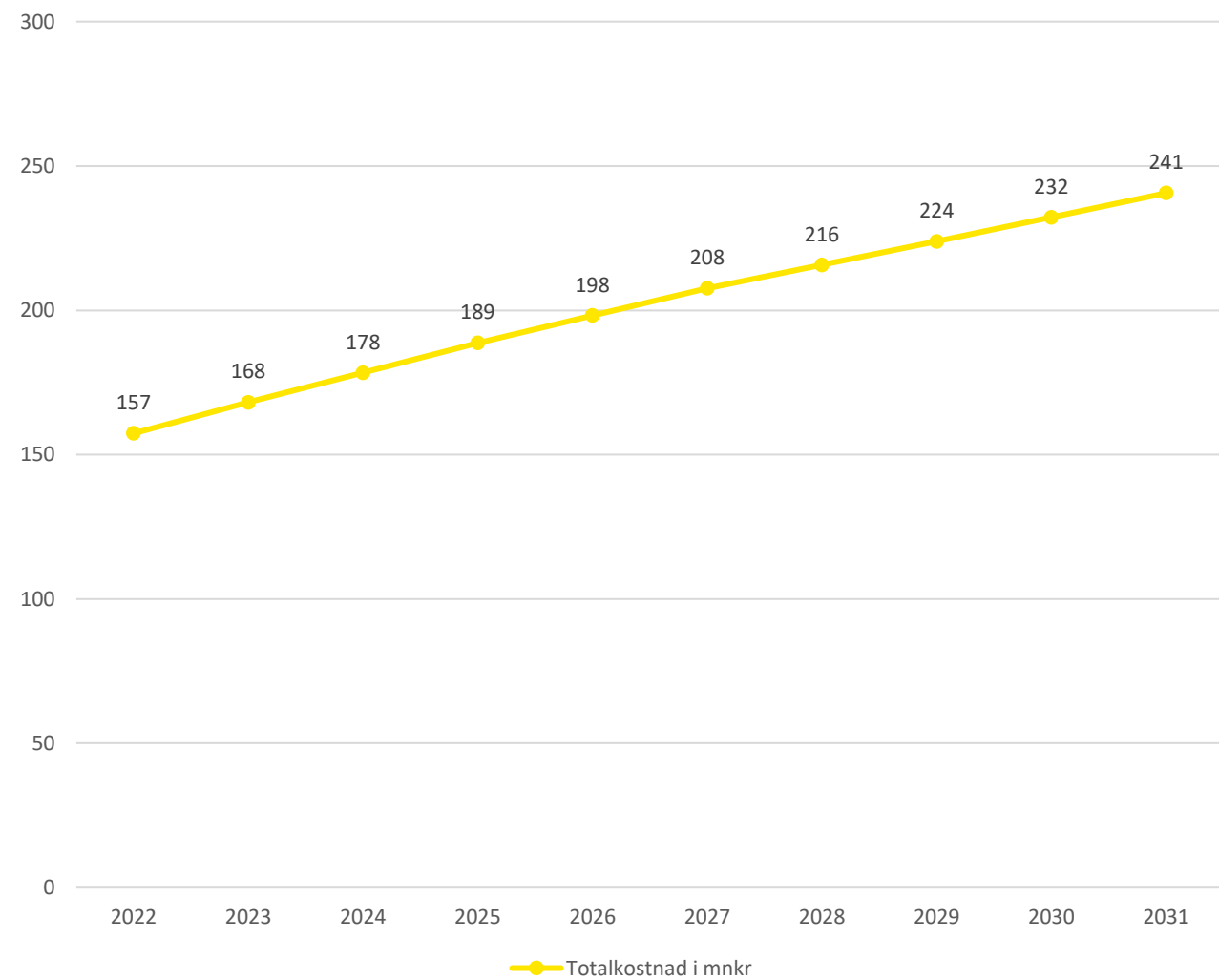
Kostnadsutvecklingen för insatser för LSS och SFB (insatser i enlighet med socialförsäkringsbalken) utgår från Koladas mått per invånare. Detta ligger till grund för beräkningen av kostnadsframskrivningen. Totalkostnaderna för LSS och SFB är därefter beräknad mot bakgrund av kostnadsuppräknningen samt kommunens totala befolkningsutveckling. Den demografiska framskrivningen är baserad på kommunens totalbefolkning av anledningen att dessa kostnader inte kan härledas till en enskild demografisk grupp.

Utifrån den demografiska utvecklingen inom kommunen samt kostnadsökningstakten förväntas kostnaderna för LSS och SFB öka från 157 miljoner kronor år 2022 till 241 miljoner kronor 2031. Kostnaderna beräknas således öka med 84 miljoner kronor.

Kostnaderna beräknas öka med ca 54 procent mellan 2022 och 2031.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Nettokostnad LSS och SFB kr/inv.	4 844 kr	5 030 kr	5 683 kr

(Källa: Kommunens befolkningsprognos 2021-2031 samt Kolada)

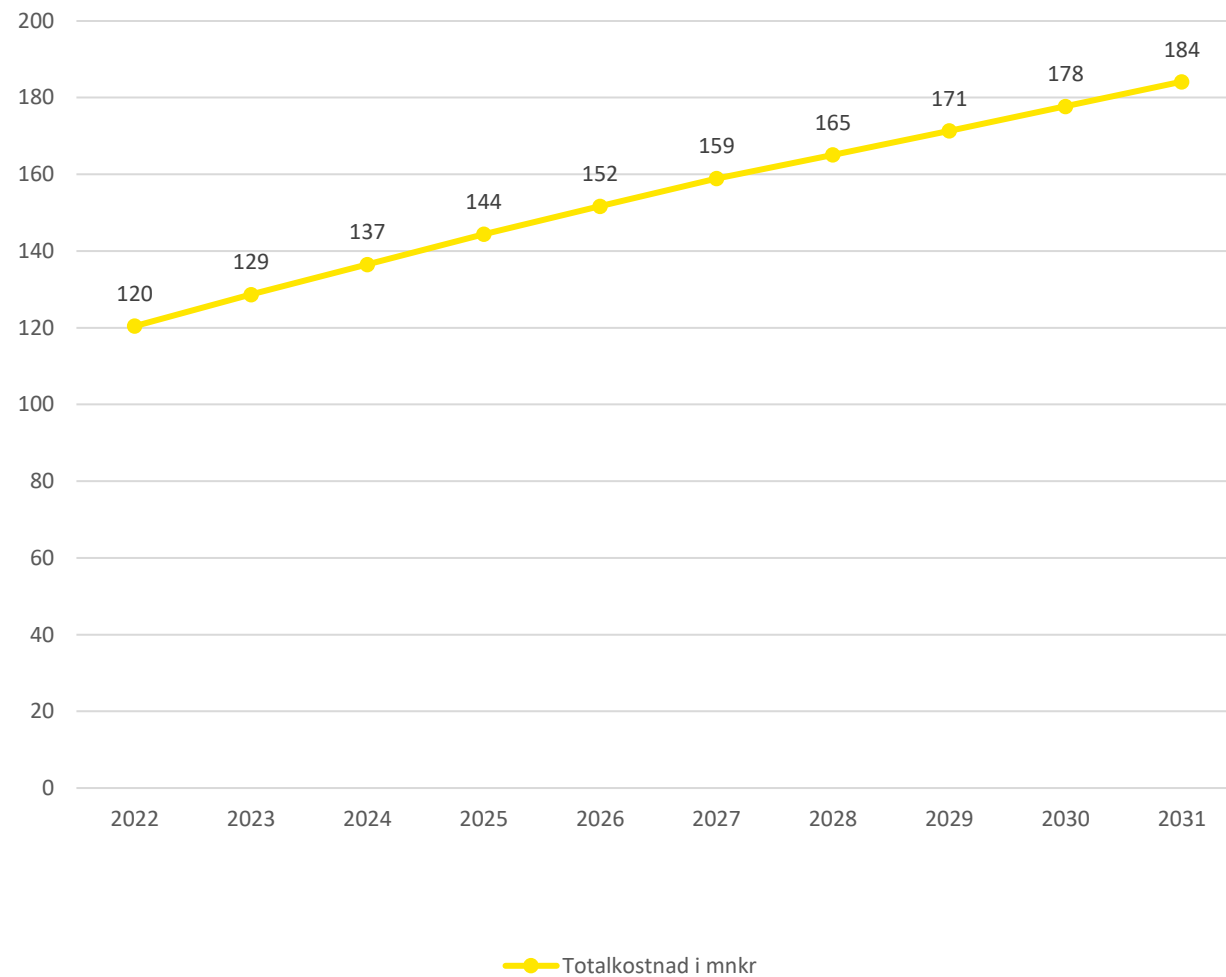

Kostnadsutveckling individ och familjeomsorg

Kostnadsutvecklingen för individ- och familjeomsorgen utgår från data inhämtad från Kolada-databasen som kostnad per invånare i kommunen. Därtill beräknas kostnadsutvecklingen på den totala befolkningsutvecklingen i kommunen. Detta av samma anledning som för insatser enligt LSS och SFB, att kostnaderna inte kan härledas till en enskild demografisk grupp.

Utifrån den demografiska utvecklingen inom kommunen samt kostnadsökningstakten förväntas kostnaderna för individ- och familjeomsorgen öka från 120 miljoner kronor 2022 till 184 miljoner kronor 2031. Detta är en kostnadsökning på ca 64 miljoner kronor.

Den totala kostnadsökningen uppgår till ca 53 procent mellan 2022 och 2031.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Nettokostnad IFO kr/inv.	3 707 kr	3 566 kr	4 476 kr

(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

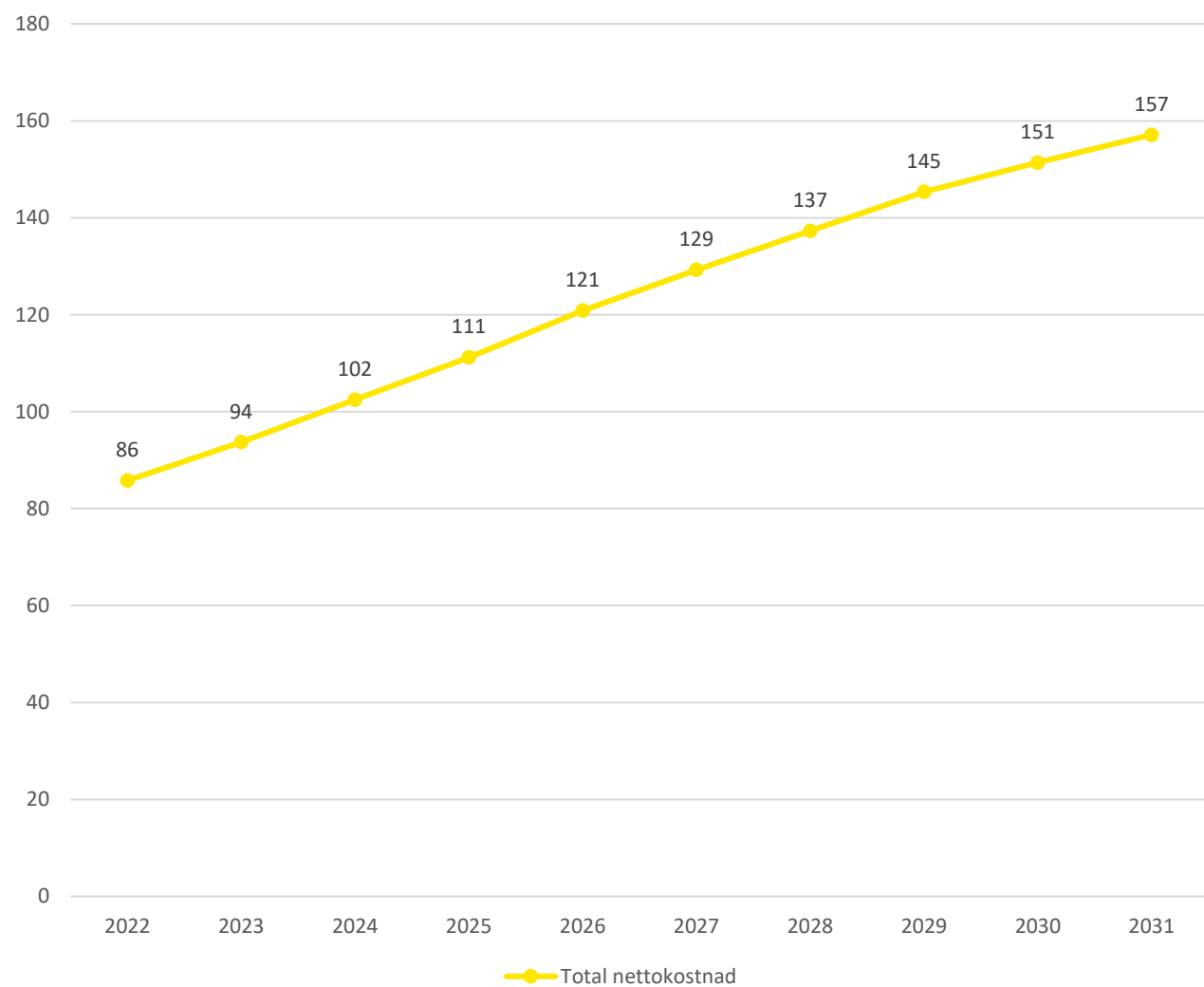
Kostnadsutveckling ordinärt boende (hemtjänst)

Kostnadsutvecklingen för äldreomsorgen i ordinärt boende är baserad på kommunens demografiska prognos av antal medborgare i kommunen över 65 år. I beräkningen är kostnaden för äldreomsorg (vilket servicen främst avser) i ordinärt boende beaktat för såväl den demografiska gruppen 65-79 som 80-w. Detta genom beräkning av den genomsnittliga kostnaden per brukare med insatser i ordinärt boende i förhållande till det förväntade antalet äldre som kommer att vara i behov av insatser för respektive åldersgrupp.

Nettokostnaden per genomsnittlig brukare uppgick 2020 till 215 941 kr.

Den förväntade kostnadsutvecklingen i kombination med att antalet äldre förväntas öka utgör kostnadsökningarna. Kostnaderna för omsorgen inom ordinärt boende förväntas 2022 uppgå till 86 miljoner kronor. Detta förväntas öka med 71 miljoner kronor till totalt 157 miljoner kronor år 2031. Kostnaderna förväntas öka med ca 83 procent.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Kostnad hemtjänst kr/brukare	215 941 kr	234 098 kr	334 071 kr

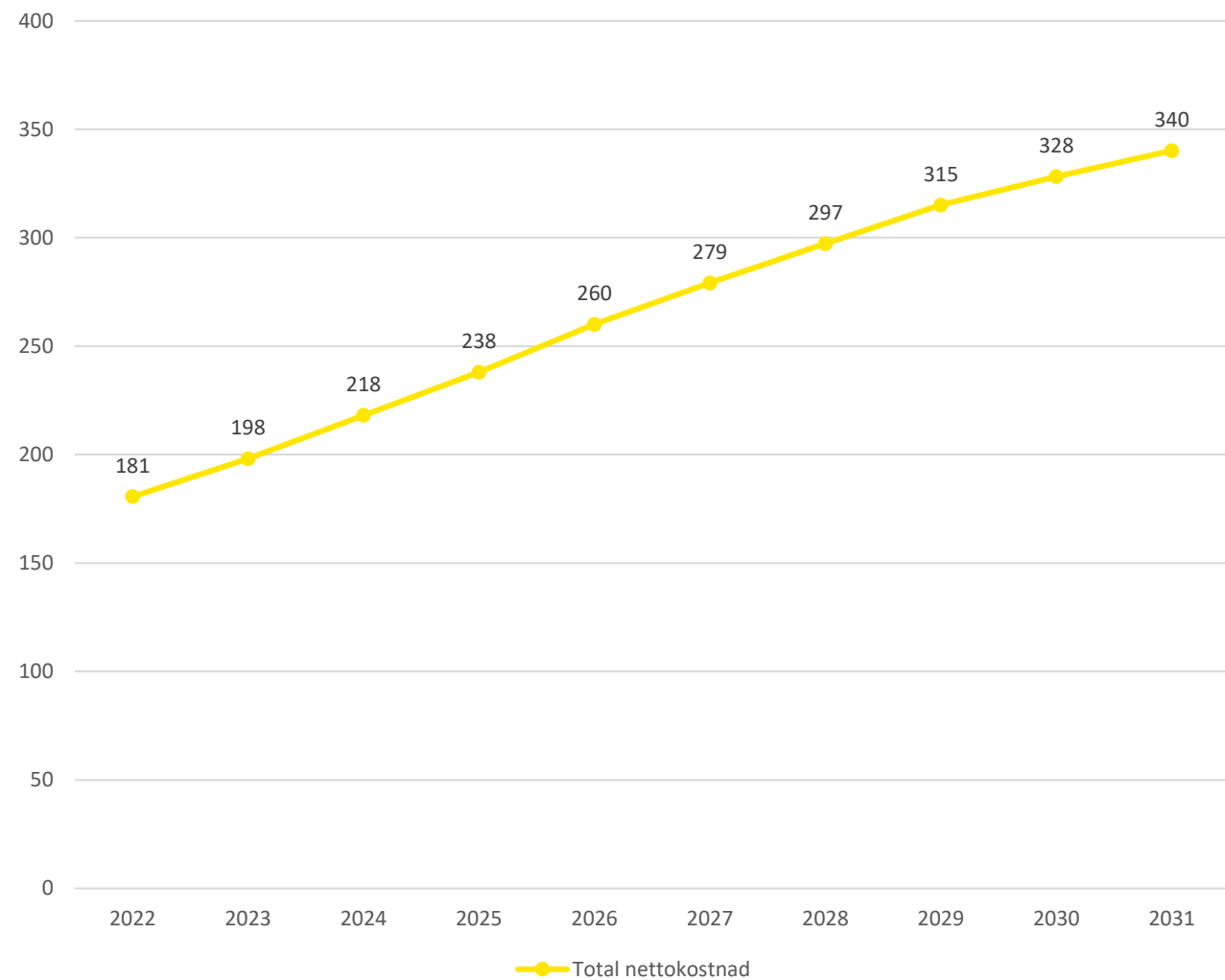
(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

Kostnadsutveckling särskilt boende

Kostnaderna för särskilt boende är beräknade på motsvarande sätt som de för ordinarie boende. Kostnaden per genomsnittlig brukare i särskilt boende i förhållande till antalet invånare över 65 år utgör beräkningsgrunden. Kostnaden per brukare på särskilt boende uppgick 2020 till 989 715 kr.

Kommunens kostnader för äldreomsorg i särskilt boende förväntas öka stadigt fram till 2031. Kommunens kostnader uppskattas uppgå till ca 181 miljoner kronor 2022 och öka med 159 miljoner kronor fram till och med 2031. Kostnaderna beräknas då uppgå till 340 miljoner kronor. Kostnaderna förväntas öka med 88 procent.

I och med att insatser i särskilt boende är beroende av lokaler är det sannolikt att kostnaderna kommer att öka i språng i och med att nya lokaler bär högre kapitalkostnader än äldre. Detta är inte beaktat i analysen då kostnaderna bygger på brukarkostnad i förhållande till demografi.

	Upplands-Bro	Stockholms län	Riket
Kostnad särskilt boende kr/brukare	989 715 kr	1 037 221 kr	1 058 549 kr

(Källa: Kolada samt Kommunens befolkningsprognos 2021-2031)

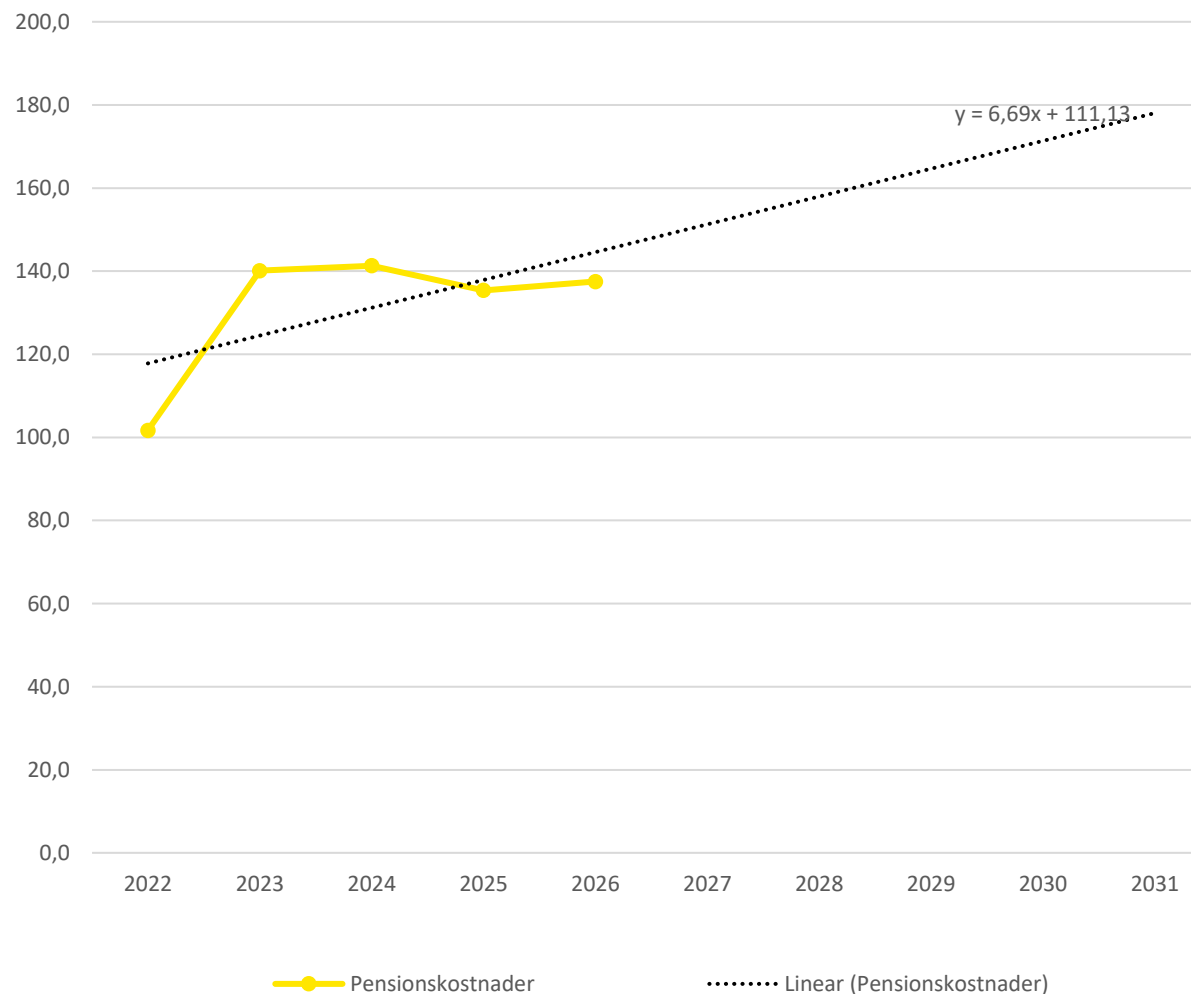
Pensionskostnadsutveckling

I den kommunala redovisningslagen tillämpas en så kallad blandmodell vilket innebär att kommunens totala pensionsförpliktelse hanteras dels som en skuld/avsättningen i balansräkningen, men även som en ansvarsförbindelse, d.v.s. utanför balansräkningen. Detta innebär att de årliga pensionsutbetalningarna till viss del möter en sedan tidigare uppbokad skuld.

Kommunens årliga pensionskostnader består framförallt av utbetalningar avseende ansvarsförbindelsen (pensioner intjänade innan 1998), årets skuldförändring, finansiella kostnader samt särskild löneskatt.

Kommunen inhämtar årligen underlag för pensionsskulden från KPA Pension. Detta underlag specificerar pensionsskulden för aktuellt år, men inkluderar även femårs-analyser som sträcker sig fram till 2026. Därtill får kommunen med visst årsintervall en långsiktig prognos för förväntad pensionskostnadsutveckling.

Pensionskostnaderna är inte med i sammanställningen då de i stor utsträckning redan är inkluderade i kostnadssammanställningarna för respektive verksamhet. Dock är en korrigeringspost inkluderad för att kompensera för effekter av erbjudande om nytt pensionsavtal 2023. Detta syns också i diagrammet där pensionskostnaderna ökar markant. Det är inte möjligt att göra en exakt analys av avtalens effekter. Kompensationsposten uppgår till 25 mnkr och utgörs av en avvägd analys (tillsammans med kommunens ekonomichef) av KPA:s pensionsunderlag.

(Källa: KPA Pension)

Avskrivningar

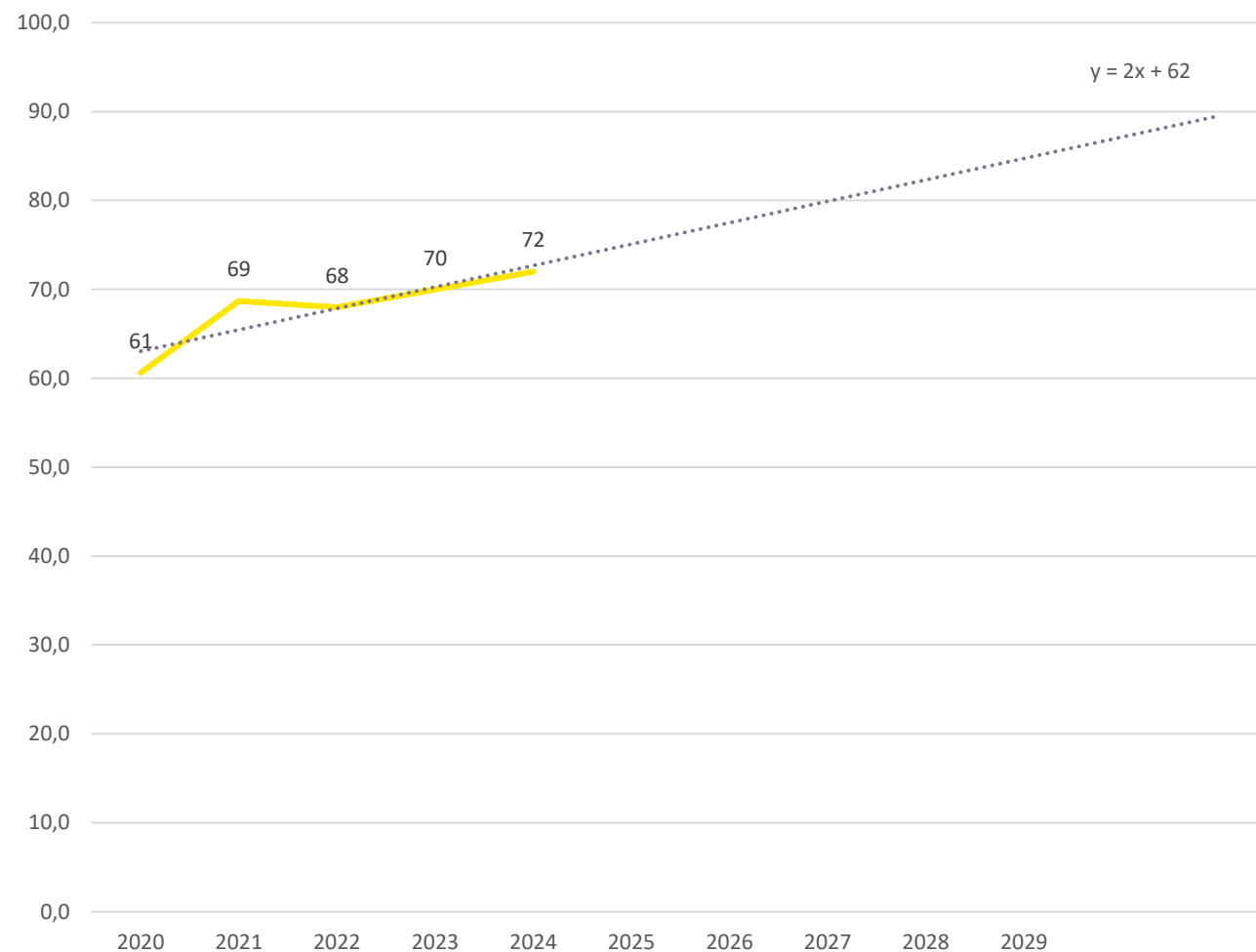
Beräkningen av avskrivningar är genomförd genom att beräkna en trendlinje baserad på utfallet för 2020 och 2021, budget för 2022 samt plan för 2023-24. I diagrammet synliggörs detta genom den gula linjen. Den streckade linjen utgör det linjära förhållandet mellan kostnaderna för avskrivningarna. Funktionen för beräkningen av kostnadsutvecklingen är inkluderad i diagrammet.

Baserat på denna linje har vi byggt antagande om utvecklingstakt för avskrivningarna. Antagandet förutsätter en jämn utveckling av investeringsbudgeten. En höjd eller sänkt ambitionsnivå för investeringsnivån kommer påverka utfallet av framskrivningen av avskrivningarna. Avskrivningarna förväntas uppgå till 68 miljoner kronor 2022 och öka till 86 miljoner kronor år 2031.

Ökningen beräknas uppgå till 26 procent över perioden.

Beräkningen bygger på att kommunens investeringstakt är förhållandevis stabil över perioden.

(Källa: Budget 2022, delårsrapport för 2021 samt årsredovisning för 2019 och 2020)

5. Resultat av analys

Följande kapitel redogörs för samtliga intäkter och kostnader samt samtliga värden som är beräknade inom ramen för analysen.

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

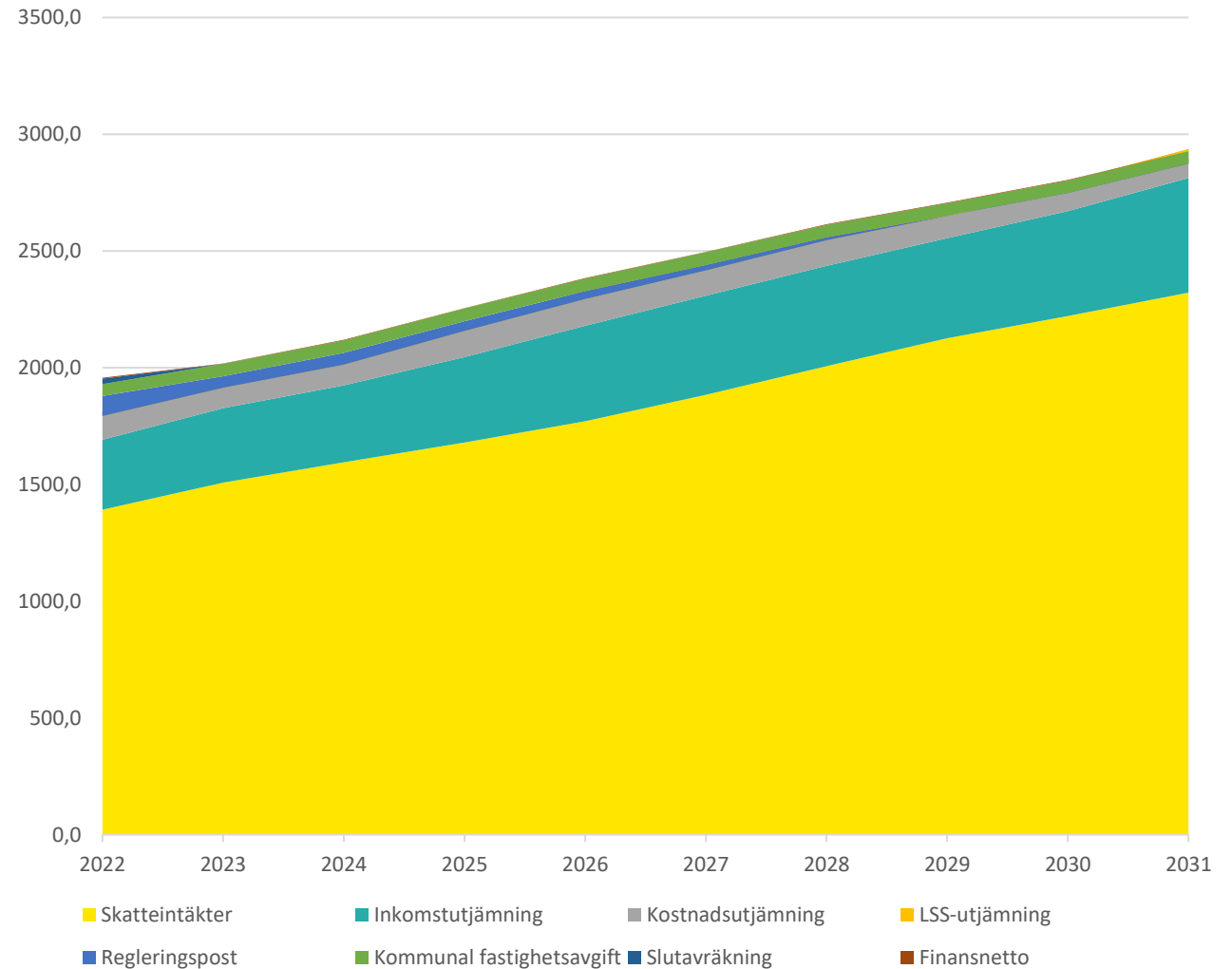
Intäktsmassa

Grafen åskådliggör kommunens intäktsmassor. Det framgår av diagrammet hur stor andel skatteintäkter utgör av de totala intäkterna. Skatteintäkterna utgör ca 71 procent av de totala intäkterna 2022. Den näst största intäktskällan för kommunen kommer från inkomstutjämningen, ca 15 procent.

Resterande intäktskällor utgör en mindre del av den totala intäktsmassan. Dessa består av intäkter från kostnadsutjämningen, vissa år regleringsposten samt den kommunala fastighetsavgiften. LSS-utjämningen är inräknad bland intäktsmassorna trots att det är en negativ post.

Intäkterna förväntas totalt sett öka med ca 49 procent fram till 2031. I genomsnitt ökar således intäkterna med ca 4,7 procent årligen.

I sammanställningen av intäktssidan inkluderar vi poster som är potentiella intäktskällor. Denna sammanställning inkluderar därför också poster som är negativa eller går från att vara positiva till negativa (exempelvis regleringsposten och LSS-utjämningen).

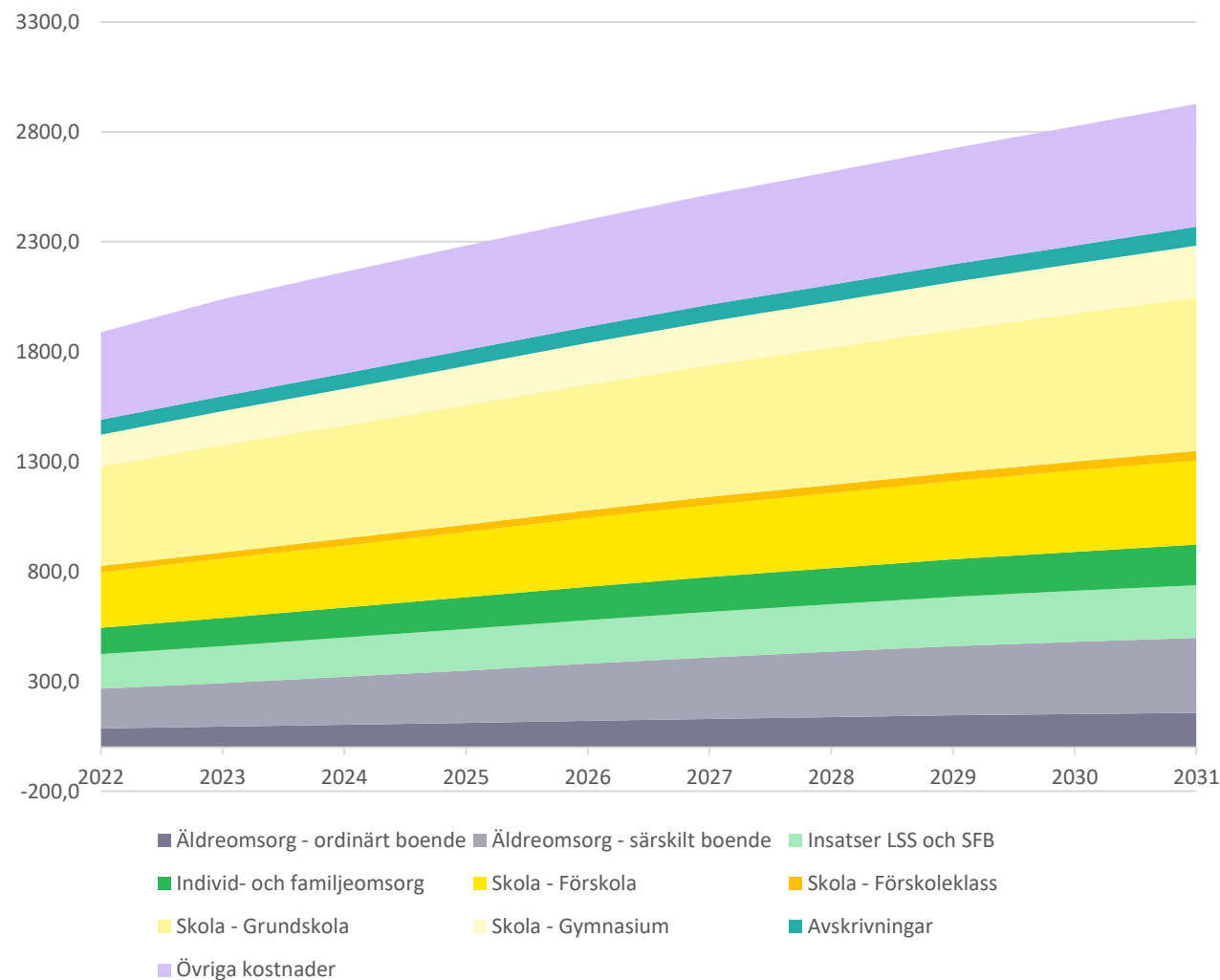
Kostnadsmassa

Grafen visar utvecklingen av den sammansatta kostnadsmassan mellan 2022 och 2031. Värdena baseras på kostnadsutvecklingen i tidigare blad.

De två nedersta fälten visar kostnader tillhörande äldreomsorgen: särskilt boende och ordinärt boende (hemtjänst). Därefter kommer insatser enligt LSS samt individ och familjeomsorg. De fyra efterföljande fälten utgörs av verksamhetsområde: förskola, förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Därefter följer avskrivningar, pensionskostnader samt övriga kostnader.

Posten övriga kostnader är beräknad utifrån SKR:s utvecklingsantagande för kostnader inom kommunal verksamhet: PKV-index. Det är svårt att göra andra antaganden för utvecklingen av de övriga kostnaderna än så. Anledningen till att använda PKV-indexet är att det inte är möjligt att koppla dessa kostnader till en specifik demografisk grupp. Likaså utgörs de övriga kostnaderna av sådana stödfunktioner som inte kan förväntas vara lika känsliga för demografiska förändringar som de specificerade kostnadsgrupperna i kapitel fyra.

Kostnaderna förväntas totalt sett öka med ca 55 procent fram till 2031.

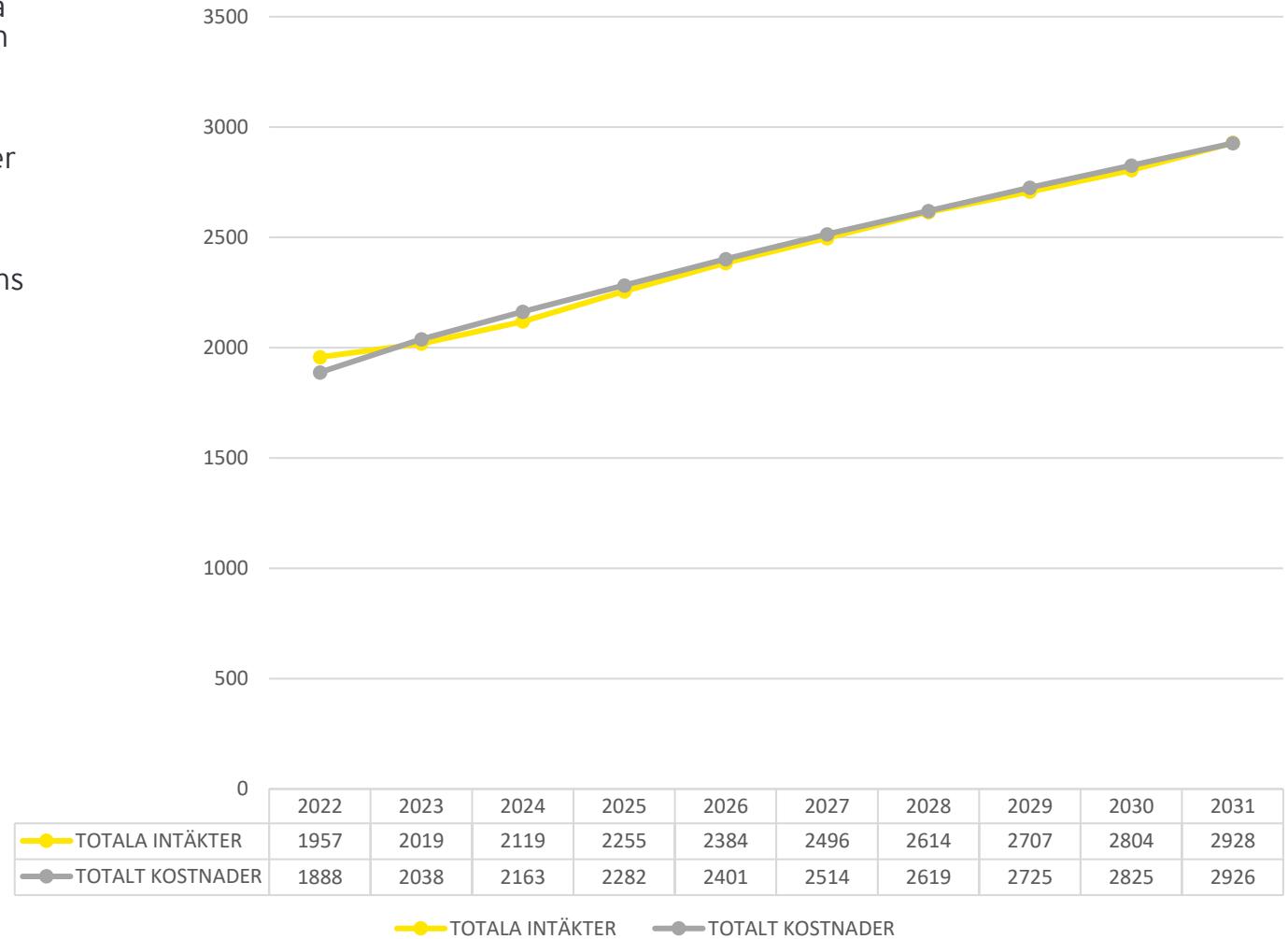

Intäkts- och kostnadsutveckling

I diagrammet till höger är de totala intäkterna och kostnaderna samlade. Den gula linjen representerar de totala intäkterna och den gråa linjen de totala kostnaderna.

2031 beräknas de totala intäkterna uppgå till ca 2 928 miljoner kronor och kostnaderna uppgå till 2 926 miljoner kronor.

Det vi kan utläsa från diagrammet är att Upplands-Bro kommuns kostnader kommer överstiga deras intäkter från 2023.

Resultatutveckling

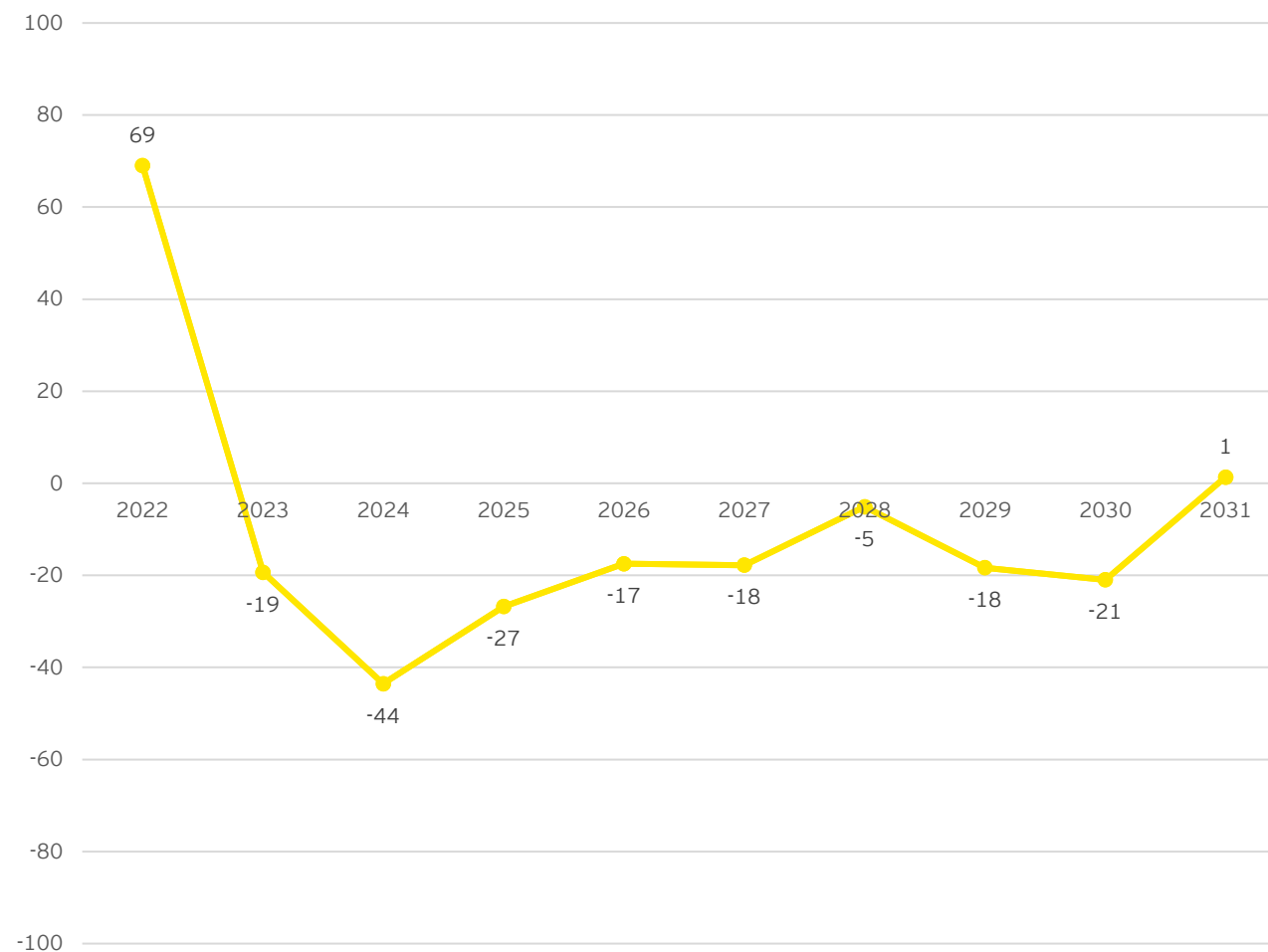
Givet förutsättningarna för denna analys framgår att resultatutvecklingen i kommunen är negativ.

Anledningen till den stora skillnaden i resultat mellan 2022 och 2023 beror på flera orsaker.

- Kommunen förväntas 2022 erhålla 23 mnkr ersättningar genom slutavräkningen inom ramen för utjämningsystemen. Detta är en korrigeringspost. Kommunen erhåller ersättningarna i utjämningsystemen löpande under året. Posten korrigerar baserat på faktiskt utfall.
- Ökningen av inbetalningar till LSS-utjämningsystemet påverkar utfallet med ca 14 mnkr mellan 2022-23.
- Ersättningarna genom regleringsposten minskar mellan 2022 - 2023 i hög utsträckning i förhållande till utvecklingen därefter. Minskningen är ca 35 mnkr.
- Förändringar i pensionsavtal kommer sannolikt att få en påverkan på kommunens pensionskostnader. En avvägning har gjorts tillsammans med kommunen och uppskattas till 25 mnkr.

Sammantaget påverkar posterna utfallet 2022 med ca 97 mnkr.

Det bör vid utläsning av detta diagram reflekteras över syftet med analysen. Det är inte att utläsas som exakta värden utan trender. Den initiala trenden är att resultatet kommer minska, därefter är resultatutvecklingen förhållandevis stabilt, om än negativt.

6. Slutsatser

Följande kapitel redogör vi för våra slutsatser av den finansiella analysen samt iakttagelserna av kommunstyrelsens arbete för bedömning av den ekonomiska utvecklingen.

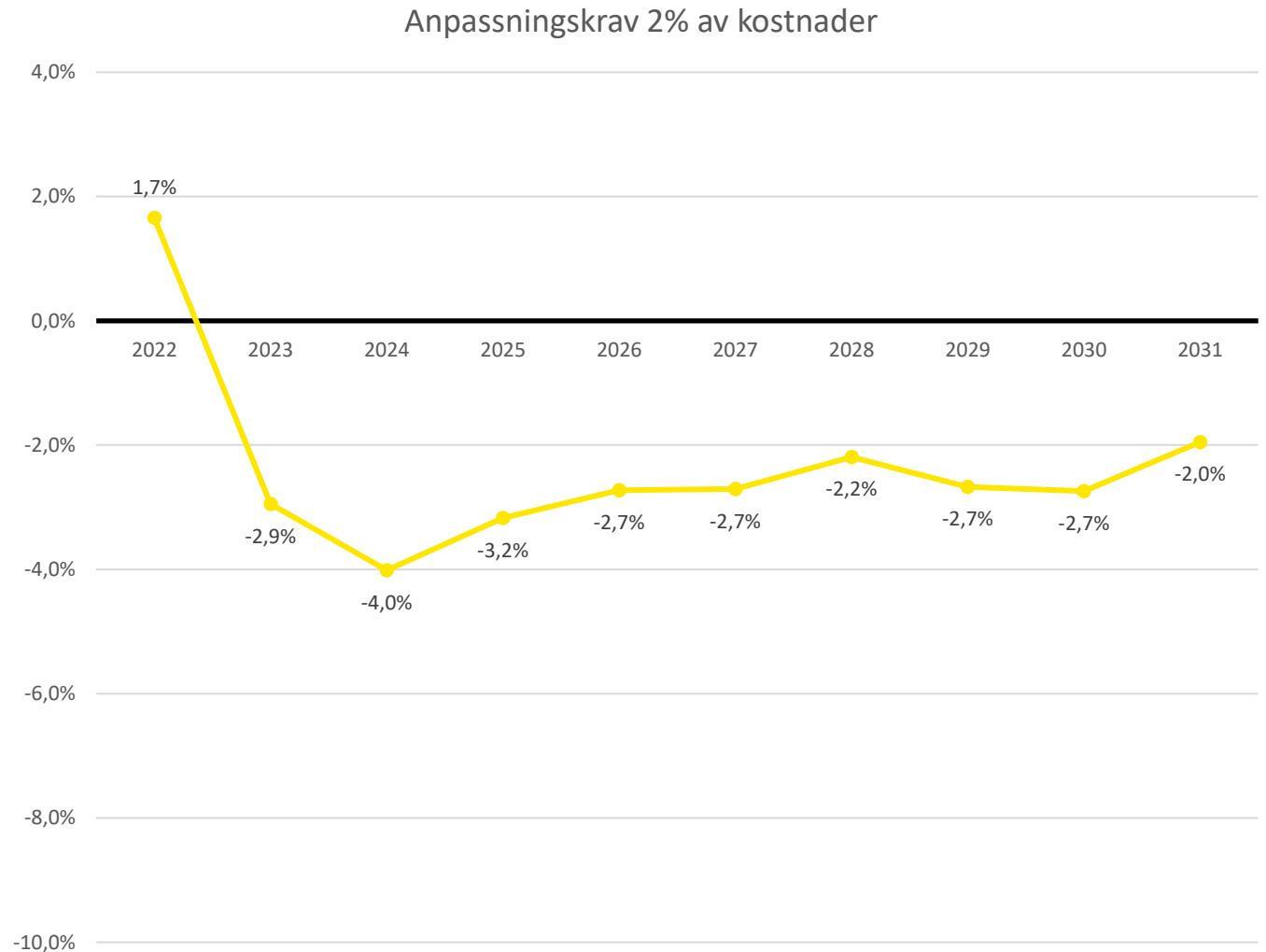
The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Anpassningskrav för att uppnå fullmäktiges överskottsmålsättningar (2 procent av kostnad)

För att kommunen ska nå fullmäktiges målsättning om överskott av intäkterna från skatter och generella bidrag under perioden krävs anpassningar med procentsatserna i diagrammet.

0 procent i diagrammet är justerat för att representera KF:s överskottsmål. Vid 0 procent i diagrammet har kommunen uppnått resultatmålsättningen på 2 procent av kommunens samlade kostnader.

Anpassningskravet förutsätter oförändrad skattesats i förhållande till den prognosticerade kostnadsutvecklingen. Scenariot påvisar att kommunen står inför ett anpassningsbehov i form av sänkta kostnader alternativt höjda intäkter från ca 2023 om fullmäktiges målsättning ska uppnås. Totalt sett kommer kommunen att behöva genomföra anpassningar för åren 2023-2031 i syfte att klara fullmäktiges målsättning.

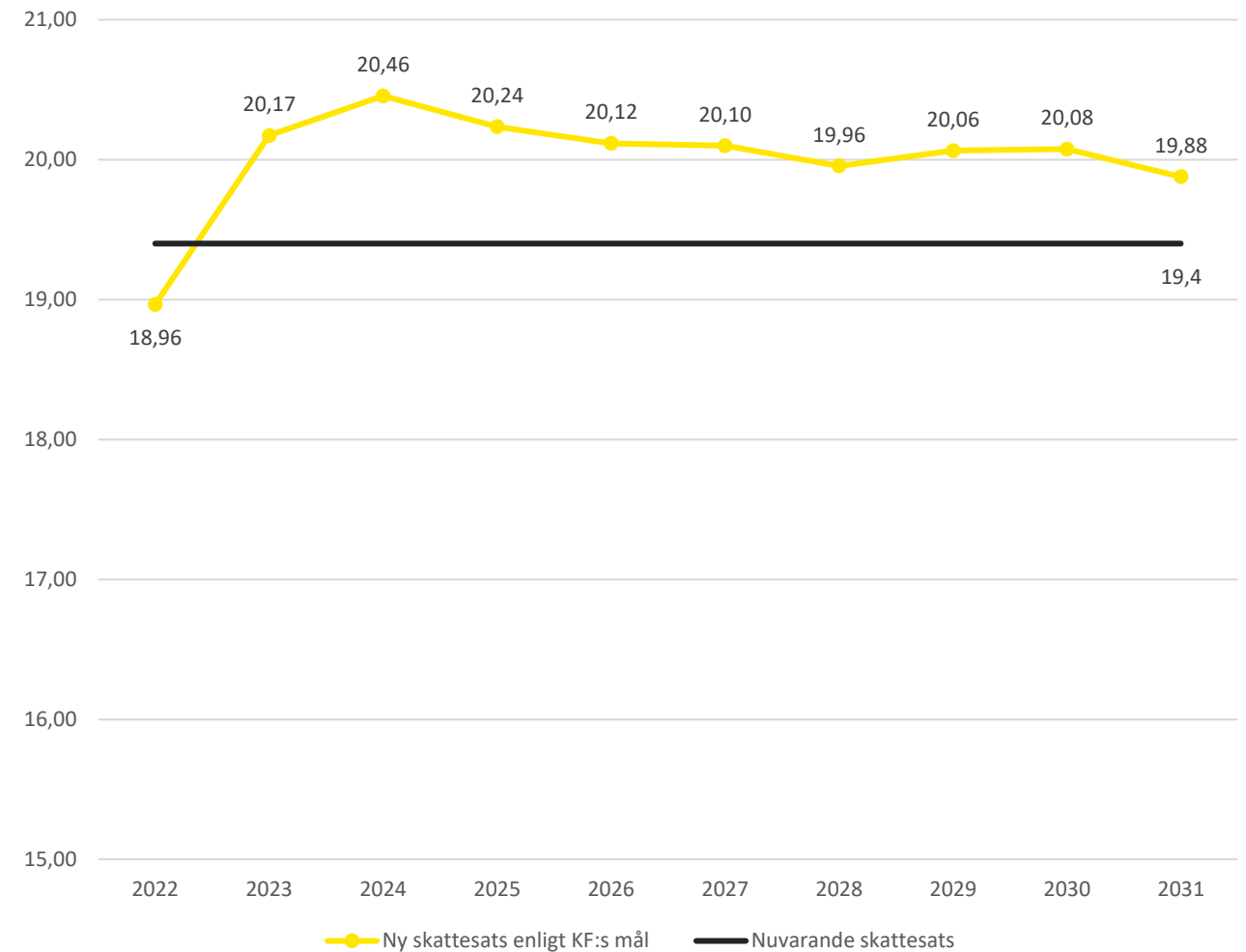

Skattegapsanalys - Skattesats med vilken överskotts målsättning uppnås

Diagrammet visar vilken skattesats som kommunen måste ha för att klara av kommunfullmäktiges mål i form av den gula linjen, under förutsättning att samtlig anpassning läggs på skattesatsen. Den grå linjen visar hur den faktiska skattesatsen ser ut.

År 2022 uppnås kommunfullmäktige målsättning inom den bestämda skattesatsen. Från år 2023 skulle skattesatsen behöva höjas om hela anpassningen hade finansierats genom höjd skatt och förbli på en högre nivå för att nå kommunfullmäktiges mål, förutsatt att inga kostnadseffektiviseringar genomförs. Som högst krävs det en skattesats som uppgår till 20,46.

Det bör åter förtydligas att skattebehovet förutsätter att kommunen inte genomför kostnadseffektiviserande eller besparingar i syfte att uppnå fullmäktiges balansresultatkrav.

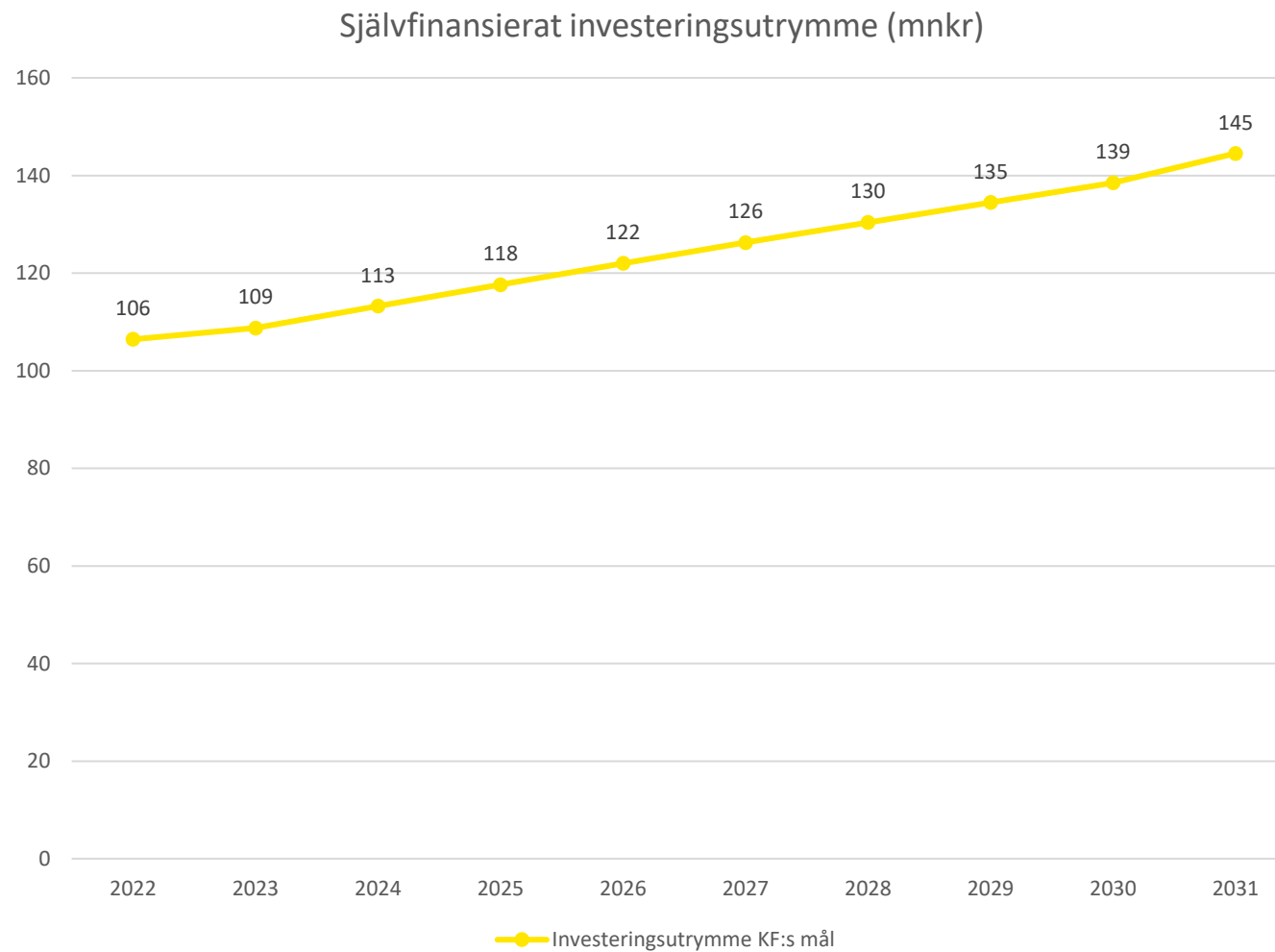

Självfinansierat investeringsutrymme givet att överskottsmål uppnås

Investeringsutrymmet är beräknat som summan av överskottet samt avskrivningskostnaderna. Avskrivningar påverkar resultatet men inte likviditeten. Investeringsutrymmet förutsätter att kommunen når balansresultatkravet enligt budget samt att överskotten av exploateringsverksamheten följer plan. Beloppen förutsätter också att inga amorteringar görs.

I fullmäktiges målsättningar för god ekonomisk hushållning framkommer att kommunen inte ska uppta lån för att genomföra ersättningsinvesteringar men att nyinvesteringar kan ske med lån. Detta innebär att kommunens självfinansieringsutrymme sätter vissa begränsningarna för investeringsplanen.

Förutsatt att kommunen uppnår ett resultat på 2 procent av kostnadsmassan uppgår självfinansieringsutrymmet till ca 1,2 miljarder kronor över 10 år.

Intervju

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har en ändamålsenlig prognosverksamhet och arbete med bedömning av kommunens långsiktiga ekonomiska utveckling.

Det har i samband med granskningen genomförts en intervju med kommunens ekonomichef. Nedan följer en kort redogörelse för vad som framkom vid intervju.

Det framgår i intervju att ekonomichef instämmer i den positiva befolkningsprognosen, under de senaste åren har kommunen noterat en ökad trend av att befolkningen flyttar längre ut från storstäderna som en effekt av pandemin. Det uppges särskilt vara barnfamiljer. Kommunen gör inga egna antaganden för befolkningsprognosen som tas fram av extern konsult utan utgår från de antagandena som redan finns i prognosen.

Kommunfullmäktige har fastställt mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning i kommunens budget för 2022. Det anges inte förekomma några övriga riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Det finansiella målet för överskott är 2 procent av nettokostnader över tid. Trots detta uppgår det budgeterade resultatet för 2022 till ca 1 procent. Det framförs i intervju att målsättningen om 2 procents överskott är långsiktig. Måluppfyllelsen har dock inte varit ett problem att uppnå. Detta dels kopplat till att kommunen haft goda exploateringsintäkter. Det anses därför inte vara problematiskt att överskottsmålet är högre än det budgeterade resultatet.

Det finansiella överskottsmålet är kopplat till verksamheternas nettokostnader. Det är ovanligt att målsättningen kopplas till kostnadsmassan och inte intäkterna. Det framgår av intervju att det inte finns någon specifik anledning till detta utan att formuleringen kvarstår under flera år. Det framförs att överskottsmålet *kan* vara mer stabilt på detta sätt då kommunens intäkter påverkats i hög utsträckning av engångsintäkter från exploatering.

Exploateringsvinster är inte fullt ut inräknade i budget. Dessa har därför haft god inverkan på kommunens resultat. Det framförs att det finns en medvetenhet kring den långsiktiga osäkerhetsfaktorn för dessa intäkter.

Vid intervju framgår att nämnder som prognostiserar eller redovisar underskott ska ta fram åtgärdsplaner. Vid behov lyfts ärendet till kommunstyrelsen beroende på naturen av underskottet men annars redovisar nämnden åtgärdsplanen i samband med redovisning av underskottet. Det anges förekomma en kultur där underskott i budgeten hanteras och arbetas emot.

För att genomföra prognoser med tillräcklig kvalitet anges att kommunen bland annat tillämpar metoder framtagna av SKR och KPA. Tidigare har respektive nämnd ansvarat för sina egna volymeräkningar men nu räknas volymen ut på central nivå. Volymeräkningarna sträcker sig över flera år för att möjliggöra kontroll och strategiska åtgärder. För att genomföra volymeräkningarna tillämpas en Excel-fil som ekonomiavdelningen utformat. Volymer beräknas bland annat inom skola, äldreomsorg, gata och park.

Det anges ske en regelbunden omvärldsbevakning för att upptäcka och agera utifrån externa händelser eller trender som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen. Vid behov tas även externa konsulter in, exempelvis anlätades en konsult för att genomföra en översyn av kostnadsutjämningsystemet och de intäkter som kommunen fick efter omstrukturering av systemet. Därtill följs SKR:s underlag, prognoser och nyheter. Nyligen genomfördes även en genomlysning av kommunens standardkostnader. Däri togs även hänsyn till den socioekonomiska sammanställningen inom kommunen.

Det framförs att kommunledningskontoret planerat för att genomföra en analys av den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Detta arbete pausades på grund av revisionens beslut att göra en motsvarande analys.

Slutsats av analysen

Slutsatsen av analysen samt den revisionella bedömningen av kommunens arbete för långsiktig ekonomisk prognos är att kommunen står inför ekonomiska utmaningar, men att dessa är hanterbara inom ramen för målsättningar, arbetssätt och omvärldsbevakning. Vi noterar särskilt att resultatutvecklingen är beroende av en kontinuerlig inflyttning. Dels för att tillgodose exploateringsvinster, och dels för att säkerställa att intäktsutvecklingen går i takt med kostnadsutvecklingen.

Vi ser att det är en uppenbar ekonomisk risk om kommunens expansion skulle stanna av. Kommunstyrelsen bör därför nogsamtt följa den långsiktiga ekonomiska utvecklingen och säkerställa förutsättningarna för en fortsatt expansion.

Svar på revisionsfrågor samt rekommendationer

- ▶ Har det definierats vad god ekonomisk hushållning innebär i Upplands-Bro kommun?

Ja. Det har fattats beslut om sju mål för god ekonomisk hushållning.

- ▶ Finns adekvata riktlinjer för god ekonomisk hushållning?

Delvis. Det finns utöver målen inga riktlinjer kopplat till arbetet med god ekonomisk hushållning. Målen i sig är dock tydliga.

- ▶ Har kommunen tillförlitliga metoder för att genomföra prognoser med tillräcklig kvalitet?

Delvis. Kommunstyrelsen tillämpar SKR:s prognosunderlag, pensionskostnadsberäkningar och demografiska prognos för budgetprocessen samt volymberäkningar inom ramen för resursfördelning. Därtill har externa konsulter anlåtats för att bedöma påverkansgraden av förändringar i utjämningsystem samt analys av kommunens standardkostnader. Det har inte genomförts samlade analyser i form av prognoser för kommunens samlade ekonomiska utveckling.

- ▶ Säkerställer budgetprocessen att långsiktiga volymförändringar beaktas?

Ja. Det finns en beräkningsmodell för ersättning som är kopplad till verksamhetens underliggande volymutveckling. Detta primärt för skola och äldreomsorg. Beräkningarna utgår från kommunens demografiska prognos. Det framkommer i granskningen att budget för 2022 överskattade antalet elever och barn i skola och barnomsorg. Detta har inneburit att utbildningsnämndens kostnader överskattats i budget för 2022.

- ▶ Finns en tillräcklig omvärldsbevakning för att upptäcka och agera utifrån externa händelser eller trender som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen?

Ja. Tillämpningen av SKR:s underlag, pensionskostnadsutveckling, demografisk prognos samt resursfördelningssystemet borgar för möjligheten att inom rimlig tid upptäcka och agera utifrån långsiktigt påverkbara händelser. Därtill har kommunen en resultatutjämningsreserv vilken kan nyttjas vid sviktande skatteunderlag.

Mot bakgrund av genomförd granskning och analys **rekommenderar vi kommunstyrelsen att:**

- ▶ *Nogsamt följa den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i syfte att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas i rätt tid.*
- ▶ *Kontinuerligt beakta de nödvändiga förutsättningarna för kommunens fortsatta expansion.*